

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Michaela Macounová

Hodnocení znaleckého posudku v civilním řízení

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Hodnocení znaleckého posudku v civilním řízení*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Michaela Macounová

*Na tomto místě bych ráda poděkovala **JUDr. Renátě Šínové, Ph.D.**, za vedení této diplomové práce.*

Obsah

Obsah.....	4
Seznam použitých zkratek.....	6
Úvod.....	7
I. Teoretická část – konceptuální východiska	9
1 Současná zákonná úprava znalecké činnosti	9
2 Znalec a znalecké obory	11
2.1 Vymezení znaleckých oborů z hlediska právního a oborového	11
2.2 Osoba znalce dle zákona o znalcích a tlumočnících	12
2.2.1 Práva znalce.....	12
2.2.2 Povinnosti znalce.....	13
2.3 Úloha znalce v civilním řízení	15
3 Znalecká činnost	17
3.1 Základní pojmové znaky znalecké činnosti	17
3.2 Znalecká činnost v souvislostech Občanského soudního řádu	18
4 Znalecký posudek	20
4.1 Součásti znaleckého posudku	20
4.1.1 Požadované formální náležitosti	20
4.1.2 Požadované obsahové a specifické náležitosti.....	22
II. Výzkumná část – Hermeneutická analýza.....	24
5 Hodnocení znaleckého posudku	24
5.1 Hodnocení posudku z hlediska právního	24
5.1.1 Formální souvislosti.....	27
5.1.2 Obsahové souvislosti.....	28
5.2 Hodnocení posudku z hlediska oborového.....	30
5.2.1 Formální souvislosti.....	31
5.2.2 Obsahové souvislosti.....	31
5.3 Vlastnosti znaleckého posudku.....	33

5.3.1	Vlastnosti podléhající právnímu hodnocení.....	33
5.3.2	Vlastnosti podléhající vědeckému hodnocení.....	34
6	Východiska hermeneutické analýzy.....	36
7	Diskuze výsledků	38
7.1	De lege lata	40
7.2	De lege ferenda.....	41
	Závěr	43
	Seznam použitých zdrojů	46
	Abstrakt.....	51
	Summary	51
	Klíčová slova	53
	Keywords	53

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
LZPS	ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška	vyhláška Ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících č. 37/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 123/2015 Sb.,	vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se stanoví seznam znaleckých oborů a odvětví pro výkon znalecké činnosti č. 123/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů
ZnalZ	zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Ve své diplomové práci se věnuji problematice hodnocení znaleckého posudku v civilním soudním řízení. Cílem této práce je provedení analýzy judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, jakož i odborné literatury, která se týká znaleckého dokazování, se záměrem nalezení nejvhodnějšího řešení pro hodnocení znaleckého posudku soudem.

V práci se zaměřuji zejména na platnou a účinnou právní úpravu na našem území s ohledem na ustálenou judikaturu soudu. V současné době je v Poslanecké sněmovně návrh nového zákona o znalcích, tlumočnících a soudních překladatelích, který by měl nahradit již zastaralý zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Z tohoto důvodu se domnívám, že je moje práce přínosná a mohla by pomoci nastínit určité nedostatky, které se objevují v nynější právní úpravě. V souvislosti s tématem mé práce jsem si zvolila základní hypotézu: „Oprávněnost soudce hodnotit věcnou správnost odborných závěrů a odborné metody ve znaleckém posudku“.

Dané téma jsem si vybrala i z toho důvodu, že se mi nepodařilo nalézt žádné odborné texty, které by se zaměřovaly na problematiku hodnocení znaleckého posudku soudem. Jednotlivé knihy se problematikou zabývají jen okrajově a velice popisně, žádná z publikací nenabízí bližší řešení. Vzhledem k tomu, že je jen jedním z důkazních prostředků, podléhá znalecký posudek volnému hodnocení soudu. Tuto konstrukci si ovšem každý soudce vykládá jinak. Nejspornější bývá představa ohledně obsahu hodnocení. Znalecké posudky jsou běžnou součástí soudního řízení, a proto se domnívám, že se jedná o téma aktuální a mělo by být podrobeno diskuzi.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že neexistuje dostatek zdrojů, které by se problematikou zabývaly. Řada zdrojů se hodnocením znaleckého posudku zabývá jen okrajově, a to v rámci pojednání o znaleckém posudku obecně. Důležitým zdrojem mé práce je tak publikace L. Křístka, jakož i komentář k zákonu o znalcích a tlumočnících L. Dörfla. Jako stěžejní považuji článek J. Závory, který jako jeden z mála autorů přichází s nastíněním řešení problematiky hodnocení znaleckého posudku.

Svou práci jsem rozdělila na dvě hlavní části. Jedná se o teoretickou a výzkumnou část. Teoretická část se dělí na čtyři kapitoly. První kapitola pojednává o současné právní úpravě znalecké činnosti u nás. V druhé kapitole se věnuji znalcům a znaleckým oborům. Jedná se zejména o vymezení znaleckých oborů, pojednání o osobě znalce, především o jejich právech a

povinnostech, v neposlední řadě o úloze znalce v civilním soudním řízení. Dále se ve třetí kapitole zabývám znaleckou činností obecně, tedy tím, co si představit pod pojmem znalecká činnost, poté zaměřením znalecké činnosti na civilní soudní řízení. Poslední čtvrtá kapitola teoretické části pojednává o znaleckém posudku. Konkrétně se jedná o vymezení náležitostí znaleckého posudku.

Výzkumnou část jsem rozdělila do tří kapitol. První kapitola je stěžejní a dělí se na další podkapitoly, které pojednávají již o samotném hodnocení znaleckého posudku z hlediska právního a oborového a o vlastnostech znaleckého posudku. Druhá kapitola obsahuje výsledky použité metody. Poslední kapitola nastiňuje řešení problematiky *de lege lata* a *de lege ferenda*.

Pro výzkumnou část jsem zvolila hermeneutickou analýzu. Tuto metodu aplikuji zejména na jednotlivá tvrzení různých autorů či rozhodnutí soudců, kdy se snažím najít to, co se skrývá v pozadí vyřčeného.

Ve své práci se pokusím nastínit největší problémy nynější právní úpravy a návrhy na řešení. Domnívám se, že nastalá situace zasluhuje větší pozornosti široké odborné veřejnosti.

I. Teoretická část – konceptuální východiska

1 Současná zákonná úprava znalecké činnosti

V současné době je znalecká činnost upravena zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZnalZ“) a také vyhláškou Ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících č. 37/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Vyhláška“). V roce 2015 nabyla účinnosti vyhláška č. 123/2015 Sb., kterou se stanoví seznam znaleckých oborů a odvětví pro výkon znalecké činnosti (dále jen „vyhláška č. 123/2015 Sb.“). Ve své diplomové práci bych se chtěla zaměřit na znaleckou činnost v civilním řízení, z tohoto důvodu je třeba zahrnout i procesní úpravu v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“).

Od roku 2008 probíhaly na Ministerstvu spravedlnosti práce na novelizaci ZnalZ. Ty vyvrcholily velkou novelou v r. 2011. Jedná se o novelu č. 444/2011, jejímž hlavním důvodem, pro který byla vytvořena, je zejména nekvalitní činnost některých znalců, nedostatečná úprava státního dohledu, opožděné podávání znaleckých posudků nebo také porušování povinnosti mlčenlivosti. Novela zavádí nové přestupky, za které je možno uložit pokutu až do výše 100 000 Kč.¹ Novela také rozšiřuje okruh podmínek pro jmenování znalce. Nově se vyžaduje způsobilost k právním úkonům (jednáním) v plném rozsahu, bezúhonnost a absence výškrtnutí ze seznamu znalců v posledních 3 letech. Objevuje se zde i možnost, aby se znalcem stala nejen osoba se státním občanstvím ČR, ale také ten, který má potvrzení o přechodném nebo trvalém pobytu na území ČR.² Seznam znalců je veden a spravován Ministerstvem spravedlnosti, a to v elektronické podobě s možností dálkového přístupu.³ Jedná se tedy o centrální registr, do kterého je možné nahlédnout.⁴

¹ *Ministr spravedlnosti zpřísňuje pravidla pro činnost soudních znalců a tlumočnicků* [online]. beck-online.cz, 5. 1. 2011 [cit. 5. 12. 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/ministr-spravedlnosti-zprisuje-pravidla-pro-cinnost-soudnich-znalcu-a-tlumocniku/>>.

² ŠKOCH, Petr. *Rok 2012 a novela zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících* [online]. Znaleckyportal.cz – Informace pro všechny znalce. 9. 1. 2012 [cit. 5. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=182:rok-2012-a-novela-zakona-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumocnicich&catid=204:znalectvi-obecne&Itemid=306>.

³ BRADÁČ, Albert, KARABEC, JIŘÍ. Přípravovaná novelizace zákona o znalcích a tlumočnících. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalce v technických a ekonomických oborech*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 16.

⁴ Seznam znalců je k nahlédnutí na stránkách www.justice.cz

Dle současné právní úpravy je znalcem fyzická osoba vykonávající činnost podle ZnalZ. V § 1 ZnalZ je vymezen účel tohoto zákona, kterým je zajištění řádného výkonu znalecké činnosti v řízení před orgány veřejné moci a pro potřebu fyzických a právnických osob v souvislosti s právním jednáním. ZnalZ dále upravuje podmínky pro výkon znalecké činnosti, práva a povinnosti znalců, podmínky činnosti znaleckých ústavů, působnost Ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké činnosti a odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké činnosti.

Vyhláška blíže vymezuje ZnalZ. Jedná se zejména o jmenování a odvolávání znalců ministrem spravedlnosti a předsedy krajských soudů, vedení seznamů znalců a ústavů, a zpřesnění toho, jak by měla vypadat znalecká pečeť a znalecký deník. Dále se Vyhláška zabývá výkonem znalecké činnosti, kde můžeme nalézt především lhůty k provedení úkonu a náležitosti posudku. Vyhláška upřesňuje i odměňování znalců.

Vyhláška č. 123/2015 Sb., vymezuje znalecké obory a odvětví, pro které může být zapsán znalec. Obsahuje pouze 2 paragrafy a 2 přílohy, které uvádí výčet oborů a odvětví, pro které může být jmenován znalec či zapsán znalecký ústav.

V OSŘ bychom úpravu znalecké činnosti a znalců hledali v hlavě II – dokazování. A to především v §§ 127, 127a. Na znalecké posudky se poté použije i ustanovení o hodnocení důkazů dle § 132 a násl. OSŘ.

Z výše uvedeného vyplývá, že v současné právní úpravě je znalecká činnost zahrnuta do ZnalZ a Vyhlášky. Procesní aspekty jsou poté v OSŘ. Pro upřesnění bych chtěla uvést, že procesní postavení znalců upravují i jiné zvláštní předpisy, kterými jsou zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád a zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Na tomto místě je také nutno uvést, že v současné době je v Poslanecké sněmovně předložen návrh nového zákona o znalcích, tlumočnících a soudních překladatelích. Tento zákon by měl nabýt účinnosti 1. 1. 2018.

2 Znalec a znalecké obory

Znaleckou činnost mohou vykonávat pouze znalci zapsaní do seznamu znalců, které vedou krajské soudy a centrálně Ministerstvo spravedlnosti. Zápisu do seznamu předchází jmenování znalců. § 3 odst. 1 ZnalZ vymezuje, že znalce jmenuje pro jednotlivé obory ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu, ten ale pouze v rozsahu, v němž je k tomu ministrem spravedlnosti pověřen. Aby mohla být osoba jmenována znalcem, musí splnit podmínky uvedené v § 4 ZnalZ.

Musí se tedy jednat o státního občana České republiky. Pokud se jedná o občana jiného členského státu Evropské unie, je vyžadováno vydání potvrzení o přechodném pobytu nebo povolení k trvalému pobytu na území České republiky, u státního příslušníka jiného než členského státu Evropské unie je třeba předložit povolení k trvalému pobytu na území České republiky. Dále musí být tato osoba způsobilá k právním úkonům v plném rozsahu, být bezúhonná, musí mít potřebné znalosti pro daný obor, osobní vlastnosti, z nichž se dá usuzovat na to, že znaleckou činnost může řádně vykonávat a musí se jmenováním souhlasit. V neposlední řadě zde musí být absence vyškrtnutí ze seznamu znalců pro porušení povinností dle ZnalZ v posledních 3 letech.

Po splnění těchto a dalších předpokladů vymezených v §§ 5–7 ZnalZ dojde ke jmenování znalce a zapsání do seznamu znalců. Seznamy jsou členěny podle oborů, popřípadě i na odvětví. Do seznamu se zapisuje kromě jména znalce i jeho bydliště, zaměstnání, telefonní číslo, užší specializace a další obory, v nichž je ke znalecké činnosti oprávněn.⁵

2.1 Vymezení znaleckých oborů z hlediska právního a oborového

Až do roku 2015 byl seznam znaleckých oborů a odvětví upraven pouze prostřednictvím seznamu vedeného na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti⁶ a ve Směrnici Ministerstva spravedlnosti ČSR, pocházející z 15. února 1973. Danou situaci bylo třeba řešit legislativním způsobem. Dne 1. června 2015 nabyla účinnosti vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 123/2015 Sb., jež stanoví seznam znaleckých oborů a odvětví pro výkon znalecké činnosti. Vyhláška byla vydaná dle § 26 ZnalZ a stanovuje seznam znaleckých oborů a odvětví, pro které

⁵ BRADÁČ, Albert, KLEDUS, Miroslav, KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalství*. 1. vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, s. 23.

⁶ dostupné na www.justice.cz

může být jmenován znalec, a seznam znaleckých oborů, pro které může být zapsán znalecký ústav.⁷ Tato vyhláška je pouze dočasným řešením. Jak bylo výše uvedeno, v Poslanecké sněmovně je předložen návrh nového zákona o znalcích, jehož součástí by měl být i seznam znaleckých oborů a odvětví.

V souvislosti s vydáním vyhlášky a zrušením vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, vzniklo nové znalecké odvětví, sloužící ke stanovení nemajetkové újmy na zdraví. Toto odvětví je podřazeno pod obor zdravotnictví.

Přílohou vyhlášky č. 123/20015 Sb., jsou 2 seznamy. Seznam znaleckých oborů a odvětví, pro které může být jmenován znalec, obsahující 50 oborů, a seznam znaleckých oborů a odvětví, pro které může být zapsán znalecký ústav.⁸

2.2 Osoba znalce dle zákona o znalcích a tlumočnících

ZnalZ a jeho prováděcí Vyhláška přesně vymezují práva a povinnosti znalce, jež musí být splněny pro řádný výkon znalecké činnosti. Znalci jsou povinni dodržovat přesně i ustanovení procesního práva, vztahujícího se k podání posudku. Znalec je přitom osobou (fyzickou či právnickou), která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, jež byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení.⁹

V ZnalZ ani Vyhlášce nejsou práva a povinnosti znalce systematicky uspořádány. V jednom ustanovení tak můžeme v prvním odstavci najít povinnost a ve druhém právo. Není výjimkou, že lze vedle sebe nalézt povinnosti vztahující se k organizaci, výkonu funkce či procesního charakteru.

2.2.1 Práva znalce

Jak bude níže popsáno, znalci mají spíše více povinností, jež jim ukládá ZnalZ, než práv. Znalci jsou oprávněni vykonávat znaleckou činnost i mimo obvod krajského soudu, v jehož seznamu jsou zapsáni.¹⁰ Toto ustanovení má značný dopad do praxe. V České republice máme 8 krajských soudů, které mají následně své pobočky i v jiných městech. Pokud se podíváme do seznamu znalců, zjistíme, že prakticky u žádného soudu nenajdeme všechny znalce ze všech oborů a odvětví.

⁷ GLOGAR, Martin. *Vyhláška stanoví seznam znaleckých oborů a odvětví* [online]. [pravniprostor.cz](http://www.pravniprostor.cz), 1. 6. 2015 [cit. 8. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/vyhlaska-stanovici-seznam-znaleckych-oboru-a-odvetvi>>.

⁸ Vyhláška č. 123/2015 Sb., kterou se stanoví seznam znaleckých oborů a odvětví pro výkon znalecké činnosti.

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2008, sp. zn. 33 Odo 275/2006.

¹⁰ § 9 odst. 1 ZnalZ.

Dalším významným právem znalce je přiřazení konzultanta k posuzování zvláštních dílčích otázek, pokud to vyžaduje povaha věci.¹¹ Znalec má dále právo používat přístrojů, jiných zařízení a materiálů organizace, u níž pracuje.¹²

2.2.2 Povinnosti znalce

Povinnosti znalce můžeme obecně rozdělit na povinnosti ze zákona, z rozhodnutí orgánu veřejné moci a povinnosti smluvní, které na sebe znalec dobrovolně převzal.

2.2.2.1 Povinnost vyplývající ze slibu znalce

Lze se shodnout na tom, že základní povinnost každého znalce obsahuje již samotný slib, znějící: „*Slibuji, že při své znalecké činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že znaleckou činnost budu konat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu znalecké činnosti dozvěděl.*“¹³ Složení tohoto slibu je povinností, jelikož je předpokladem pro výkon činnosti znalce. A contrario jeho nesložením nemůže znalec vykonávat znaleckou činnost. Slib znalce i s jeho vlastnoručním podpisem je zachycen v knize slibů, kterou vedou příslušné krajské soudy, pokud byl znalec jmenován předsedou krajského soudu, popřípadě Ministerstvo spravedlnosti pro znalce jmenované ministrem spravedlnosti.¹⁴

Přesné dodržování právních předpisů je požadavek na zákonný postup. Jde tedy především o dodržování ZnalZ, ale vztahuje se i na prováděcí Vyhlášku a další procesní předpisy, upravující výkon znalecké činnosti.

Nestrannost znalce je blíže vyjádřena v § 11 ZnalZ, který stanoví obecný zákaz podání posudku podjatým znalcem. Nestrannost znalce vychází z principu práva na spravedlivý proces účastníků řízení a navazuje na jednu z hlavních ústavních zásad, a to zásadu nezávislosti a nestrannosti soudu a soudních osob.¹⁵ Požadavek na nestrannost znalce se odvozuje od nestrannosti soudce. Znalec je totiž osobou, jež poskytuje soudu nebo jinému orgánu veřejné moci součinnost a odbornou pomoc pro potřeby důkazního řízení. Nestrannost soudce se týká „zejména jejich vztahů s vnějším prostředím, nestrannost soudce je dána nedostatkem jeho vnitřního, psychického vztahu ke konkrétní projednávané věci (subjektivní aspekt), jakož i neexistencí okolností, které by mohly vést

¹¹ § 10 odst. 2.

¹² § 14 odst. 1 ZnalZ.

¹³ § 6 odst. 2 ZnalZ.

¹⁴ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 32-33.

¹⁵ Viz čl. 6 odst. 1 věta první Ústavy, čl. 36 odst. 1 LZPS.

*ke pochybnostem o tom, že soudce takový vztah ke věci nemá (objektivní aspekt).*¹⁶ Z výše uvedeného lze tedy dovodit, že musí být naplněn jak subjektivní, tak objektivní předpoklad nestrannosti. Znalec tedy nesmí mít subjektivní vztah k věci a nesmí vzniknout ani objektivní pochybnost o jeho vztahu k věci.

Předpoklad využívání všech znalostí nespočívá ve znalosti skutkové stránky projednávané věci. Naopak znalost skutečností, které jsou předmětem projednávané věci, by mohla vést k pochybnosti o jeho podjatosti vzhledem k poměru k věci. Jedná se tedy o oborové, popř. odvětvové znalosti. Judikatura dovodila, že účelem znaleckého posudku je předně objasnění skutkových okolností na základě odborných znalostí v příslušném odboru.¹⁷ Je třeba trvat na tom, že zprostředkování odborných znalostí musí být v zásadě přezkoumatelné. Jak bude níže uvedeno, byla novelou zákona zakotvena další povinnost, jež se vztahuje právě k odbornosti znalce. Požadavek odborných znalostí se vztahuje i na metodu a formu zpracování znaleckého posudku (viz kapitola 4).

Mlčenlivost lze chápat jako „*povinnost týkající se celé řady oblastí života společnosti a její právní úprava závisí na významu utajovaných skutečností a na tom, či zájem je tu chráněn.*“¹⁸ Z povahy věci plyne, že získané znalosti mají být užity pro účely řízení, pro které byl znalec ustanoven.

2.2.2.2 Povinnosti ze zákona

Výše byla vyjádřena povinnost zákonného postupu, tedy dodržování právních předpisů, a to především ZnalZ a Vyhlášky. Tyto předpisy ukládají znalci povinnost vykonat znaleckou činnost ve stanovené lhůtě, oboru a odvětví, pro který byl jmenován¹⁹, vykonávat znaleckou činnost osobně²⁰, zachovávat mlčenlivost a to i po skončení znalecké činnosti²¹, povinnost informovat orgán, jež jej ustanovil k vypracování znaleckého posudku, o tom, že jsou dány důvody jeho podjatosti²², povinnost podat posudek, pokud byl ustanoven znalcem v řízení před státním orgánem²³, u písemného posudku povinnost znalce každé jeho vyhotovení podepsat a

¹⁶ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 76.

¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 7. května 1965, sp. zn. 10 Tz 29/65 (sb. roz. č. 56/1965).

¹⁸ PLECITÝ, Vladimír. In MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva*. 1. díl, A-O. 2. vydání. Praha: Linde, 1999. s. 741.

¹⁹ § 8 ZnalZ.

²⁰ § 10 odst. 1 ZnalZ.

²¹ § 10a odst. 1 ZnalZ.

²² § 11 odst. 2 ZnalZ.

²³ § 12 odst. 1 ZnalZ.

připojit otisk pečeti²⁴, vést řádně znalecký deník²⁵ a povinnost vyúčtovat odměnu a náhradu nákladů zároveň s podáním posudku.²⁶

Podle Vyhlášky je znalec povinen hlásit změnu bydliště²⁷, při vypracování znaleckého posudku postupovat v souladu s metodickým postupem uvedeným v § 13 odst. 2 až 6, vyznačit znaleckou doložku na poslední straně písemného posudku²⁸ a osobně stvrdit písemný posudek na požádání státního orgánu.²⁹

Jak již bylo výše několikrát zmíněno, nyní se v Poslanecké sněmovně nachází návrh novely poslance Martina Plíška, kterým by se do ZnalZ vložily další povinnosti. Jedná se především o povinnost složit vstupní zkoušku, sloužící k ověření znalosti ZnalZ a právních předpisů vydaných k provedení ZnalZ, právního postavení znalce před orgány veřejné moci a náležitosti provedení znaleckého posudku.³⁰ Znalci je uložena i povinnost dbát soustavným vzděláváním o prohloubení svých vědomostí, dovedností a způsobilostí potřebných pro řádný výkon znalecké činnosti.³¹ V neposlední řadě může: „*Ministerstvo spravedlnosti nebo krajský soud uložit znalci povinnost podrobit se ověření odborných znalostí v případě, že vyjdou najevo skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že znalec pozbyl částečně nebo zcela vědomosti, dovednosti nebo jinou způsobilost potřebnou k řádnému výkonu znalecké činnosti.*“³² Důvodová zpráva uvádí, že důvodem přijetí této novely byla především stále se vyvíjející společnost a technologický rozvoj.

2.3 Úloha znalce v civilním řízení

Ustanovení znalce podléhá procesním předpisům, v našem případě zejména OSŘ. Znalci v řízení před soudy a státními orgány nemají postavení účastníka řízení. Zákon jim ovšem přiznává určitý okruh práv a povinností. Znalec je tedy osobou na řízení zúčastněnou a způsob, jímž se na řízení podílí, je vypracováním znaleckého posudku. Procesní práva a povinnosti vznikají znalci doručením rozhodnutí nebo jiného úkonu soudu nebo správního orgánu o ustanovení.³³

²⁴ § 13 ZnalZ.

²⁵ § 15 ZnalZ.

²⁶ § 19 odst. 1 ZnalZ.

²⁷ § 4 odst. 5 Vyhlášky.

²⁸ § 13 odst. 4 Vyhlášky.

²⁹ § 13 odst. 5 Vyhlášky.

³⁰ Návrh zákona poslance Martina Plíška § 4a. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=697&CT1=0>>.

³¹ Návrh zákona poslance Martina Plíška § 8a. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=697&CT1=0>>.

³² Tamtéž § 16a.

³³ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 34.

Znalec má především povinnost vypracovat znalecký posudek podle zadání orgánu, který jej ustanovil, způsobem, jaký stanoví Vyhláška. Zadání musí přitom orgán formulovat tak, aby znalci nebylo ukládáno vyjadřovat se k otázkám, u nichž nejde o posouzení konkrétní skutečnosti za použití odborných znalostí, nýbrž o právní posouzení určitého skutkového stavu nebo o výklad právního předpisu.³⁴ Znalec má dále povinnost podat posudek ve lhůtě, kterou mu určí ustavující orgán. Tato povinnost vychází především z § 8 ZnalZ. Znalec se musí dostavit k soudu nebo správnímu orgánu, když je předvolán. Znalcům se písemnosti zásadně doručují na adresu uvedenou v seznamu znalců. S tím souvisí také povinnost oznamovat jakoukoliv změnu adresy, jelikož je nezbytné, aby byl znalec na adrese k zastižení. Tyto okolnosti jsou důležité s ohledem na § 49 OSŘ a fikci doručení. Mohla by totiž být zahájena lhůta k podání znaleckého posudku, aniž by měl znalec reálnou možnost se s písemností, a tedy se zadáním znaleckého posudku, seznámit.³⁵

Znalec má povinnost součinnosti s orgánem veřejné moci i soudem. Je tedy povinností znalce si vyžádat podklady pro vypracování znaleckého posudku, jakož i dohlédnout na to, aby se účastník dostavil ke znalci, pokud je to třeba. V případě, že se tak nestane, musí znalec informovat soud či orgán veřejné moci, že nebude znalecký posudek vypracován včas, a uvést skutečnosti, které mu v tom brání.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2009 sp. zn. 22 Cdo 1181/2008.

³⁵ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 35.

3 Znalecká činnost

Pojem znalecké činnosti jako takový není nikde legálně definován. Jediná zmínka o znalecké činnosti je v § 1 ZnalZ, jež vymezuje, že hlavním účelem ZnalZ je zajištění řádného výkonu znalecké činnosti. Znaleckou činnost lze tedy chápat jako určitou formu lidské činnosti, jejíž podstatou je schopnost poznané skutečnosti popsat, analyzovat, klasifikovat a v důsledku těchto metod následně učinit odborný a profesionální závěr obyčejně ve formě znaleckého posudku.³⁶

3.1 Základní pojmové znaky znalecké činnosti

Na tomto místě bychom si mohli pomoci odbornou literaturou, konkrétně Slovníkem obchodně-technickým a Slovníkem českého práva. Ten první vymezuje znalce a znaleckou činnost následně: „*soudní znalectví jest v podstatě odborné zjišťování, zkoumání a posuzování věcí a dějů, které vyžadují různých znalostí odborných.*“³⁷ Druhý slovník vymezuje, že „*znalec je osoba rozdílná od procesních stran a orgánů činných v trestním řízení, která má zvláštní odborné znalosti nebo zkušenosti, jichž je třeba pro posouzení nějaké otázky v řízení.*“³⁸ Masarykův slovník naučný vymezuje znalce jako „*osobu rozdílnou od soudu a od stran, která na základě svých odborných znalostí na příkaz soudu pozoruje (nález) a posuzuje (posudek) určité skutečnosti pro věc důležité.*“³⁹

Z judikatury vyplývá, že znalcem je osoba, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení.⁴⁰ Z výše uvedeného vyplývá, že znalecká činnost musí splňovat následující:

1. Musí se jednat o otázky skutkové, nikoliv právní.
2. Musí se jednat o otázky odborné, nikoliv všeobecně známe, jelikož znalec je odborníkem v dané věci.

³⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí – v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a v insolvenčních sporech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 29.

³⁷ KLOS, Augustin. In FUKSA, Josef. *Slovník obchodně-technický, účetní a daňový: obchodně-technická praxe a teorie zvláště z oboru otázek účetních, finančně právních a daňových se zvláštním zřetelem k soukromo-ekonomickým potřebám průmyslu, obchodu, živností a zemědělství*. 11. díl, Vynálezy-Živnostenské účetnictví. Praha: Nákladem Tiskových podniků Ústředního svazu československých průmyslníků v Praze, 1940. s. 736.

³⁸ VOKOUN, Rudolf. In MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva*. 2. díl, P-Z. 3. vydání. Praha: Linde, 2002. s. 1810.

³⁹ *Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí*. 7. díl, Š-Ž. Praha, 1933. s. 1010.

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2008, sp. zn. 33 Odo 275/2006.

3. Výsledkem je subjektivní posouzení znalce podléhající přezkumu v soudním řízení.

Shodně Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 26. srpna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008, uvádí, že „soud musí dbát o to, aby znalcem byl ustanoven odborník z tohoto oboru, popřípadě z jeho odvětví, do něhož spadá odborné posouzení konkrétní skutečnosti; zadání musí formulovat tak, aby znalci nebylo ukládáno vyjadřovat se k otázkám, u nichž nejde o odborné posouzení konkrétní skutečnosti, nýbrž o právní posouzení určitého skutkového stavu nebo o výklad právního předpisu. Má-li soud pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, nemůže jej nahradit vlastním názorem, nýbrž musí znalci uložit, aby podal vysvětlení, posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popřípadě, aby vypracoval nový posudek, nebo musí ustanovit jiného znalce, aby věc znovu posoudil a vyjádřil se i ke správnosti již podaného posudku.“⁴¹

3.2 Znalecká činnost v souvislostech Občanského soudního řádu

Ustanovení § 125 OSŘ stanoví, že za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu stanoven, určí jej soud.

Tam, kde rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, přistoupí soud nejprve k odbornému vyjádření od orgánu veřejné moci. V případě, že jde o složitější případ nebo je zde pochybnost o správnosti již podaného vyjádření, ustanoví soud znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může uložit, aby posudek vypracoval písemně. Soud se také může v odůvodněných případech spokojit jen s písemným posudkem znalce.⁴² A contrario se s písemným posudkem znalce soud nesmí spokojit, ukládá-li mu zákon, aby znalce vyslechl.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 28. března 2012 sp. zn. 22 Cdo 4452/2010 dovodil, že v odůvodněných případech se soud může spokojit jen s písemným posudkem znalce. O takové případy jde především tehdy, nemá-li soud pochybnosti o tom, že posudek má všechny formální náležitosti, tedy že „závěry uvedené ve vlastním posudku jsou náležitě odůvodněny, a že jsou podloženy obsahem nálezu, že znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, že přihlédl ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat, a že jeho závěry jsou podloženy výsledky řízení a nejsou v rozporu s výsledky ostatních provedených důkazů, nemají-li k posudku připomínky ani účastníci řízení a soublesí-li účastníci řízení s upuštěním od výslechu znalce, popř. nelze-li, zejména s ohledem na to, že předmětem posouzení jsou jen jednoduché skutečnosti, očekávat, že budou vznášeny dotazy k doplnění nebo objasnění posudku ze strany

⁴¹ Rozhodnutí Nejvyšší soud ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008.

⁴² § 127 odst. 1 OSŘ.

účastníků“: Soud tedy musí dodatečně přistoupit k výslechu znalce vždy, vyžadují-li to okolnosti uváděné účastníky řízení nebo obsah písemného posudku.⁴³

Znalecký posudek nemusí být vždy vypracován na žádost soudu. S účinností od 1. září 2011 byl zákonem č. 218/2011 Sb., do OSŘ vložen nový § 127a OSŘ⁴⁴, který umožňuje účastníkům řízení, aby předložili svůj vlastní znalecký posudek. Takto předložený posudek však musí mít všechny zákonem požadované náležitosti a musí obsahovat doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku. Pokud jsou splněny všechny tyto předpoklady, postupuje soud při provádění tohoto důkazu stejně, jako by o znalecký posudek žádal sám soud. Včlenění tohoto paragrafu do OSŘ má značný dopad v hodnocení důkazů. Dříve se znalecký posudek, jež předložil účastník řízení, tedy znalecký posudek zpracovaný mimo řízení, posuzoval jako důkaz listinou.⁴⁵ Nově může být účastníkem zvolený znalec slyšen před soudem a má tedy stejné postavení jako znalec ustanovený soudem.⁴⁶

Zima ovšem spatřuje i problematičnost této úpravy, jelikož soud nemá kontrolu nad tím, jaké otázky budou znalci položeny.⁴⁷ V praxi pak může dojít k tomu, že bude soudu předložen nespočet znaleckých posudků, které se budou diametrálně odlišovat. Zima ve svém článku poukazuje na to, že tento paragraf bude sloužit movitějším účastníkům řízení a může tak způsobit rozpor s principem rovnosti stran a spravedlnosti. Z tohoto důvodu navrhuje, aby soud další posudky odmítal, případně předem určil počet přípustných posudků.⁴⁸ Tento názor odmítá Krabec, který se ve svém článku mimo jiné vyjadřuje i k tomu, že důvodem odlišných znaleckých posudků může být zejména to, že: „*znalci neodpovídají na stejné otázky, znalecké posudky obsahují chyby (formální, koncepční, metodické, výpočetní)*“.⁴⁹ Dále uvádí, že soud, i když nebude po znalcích přepočítávat jejich výsledky, by měl být schopen posoudit, jakožto uživatel znaleckého posudku, jestli je předložený znalecký posudek vůbec pro dané řízení relevantní.⁵⁰ Dostáváme se tedy ke kritériu hodnocení znaleckého posudku (viz níže).

⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012 sp. zn. 22 Cdo 4452/2010.

⁴⁴ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 453 (§ 127a OSŘ).

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 3 Cdo 385/96.

⁴⁶ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád...*, s. 454 (§ 127a OSŘ).

⁴⁷ ZIMA, Petr. Limity použití § 127a OSŘ. *Právní rozhledy*, 2015, č. 10, s. 373.

⁴⁸ Tamtéž s. 374.

⁴⁹ KRABEC, Tomáš. Limity použití § 127a OSŘ z pohledu soudního znalce. *Právní rozhledy*, 2015, č. 15-16, s. 555.

⁵⁰ Tamtéž.

4 Znalecký posudek

Znalecký posudek je jedním z důkazních prostředků v civilním soudním řízení dle § 125 a § 127 OSŘ. Soud jej hodnotí jako každý jiný důkaz podle své úvahy, každý jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti podle § 132 OSŘ.

Přesto se znalecký posudek od ostatních důkazů odlišuje tím, že odborné závěry v něm obsažené nepodléhají hodnocení soudem. Soud hodnotí přesvědčivost posudku zejména z toho, zda je úplný ve vztahu k zadání, zda jsou závěry posudku náležitě a logicky odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu a zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, a v neposlední řadě to, zda existuje soulad s dalšími provedenými důkazy.⁵¹

Odlisný názor ovšem zastává Jan Musil, domnívající se, že rozsah hodnocení soudem by měl být co nejširší. Soudce by měl tedy hodnotit nejen konečný výsledek, tj. písemný posudek, nýbrž celý proces utváření znaleckého posudku. Takové hodnocení by zahrnovalo i regulérnost shromažďování objektů expertizy, přípravu ke znaleckému zkoumání, nařízení expertizy, vlastní průběh a metody znaleckého zkoumání a způsob vyvozování závěrů znalce.⁵² Dle mého názoru by tímto vznikly velké nároky na soudce, kteří by museli posudky hodnotit i po stránce věcné správnosti odborných závěrů, a soudní řízení by se tak protáhlo o další měsíce.

4.1 Součásti znaleckého posudku

Každý znalecký posudek musí mít určité náležitosti pro to, aby mohl být způsobilým. Tyto náležitosti lze dělit na formální a obsahové. Formální náležitosti jsou uvedené v právních předpisech a jde především o to, jak má znalecký posudek vypadat. Obsahové náležitosti se odvíjí od požadavku na správnost, přesvědčivost a přezkoumatelnost znaleckého posudku. Jde tedy především o zvolené metody, jejich užití a vyvozené závěry.

4.1.1 Požadované formální náležitosti

Formální náležitosti vyplývají z právních předpisů. Jde předně o ZnalZ a Vyhlášku. Můžeme je rozdělit na náležitosti obecné, jež jsou vlastní každému znaleckému posudku, a náležitosti zvláštní, které vyplývají jen pro některé znalecké posudky.

⁵¹ PODŠKUBKA, Tomáš, HLAVÁČ, Jiří. *Posudek jako důkaz* [online]. euro.cz, 7. 4. 2014 [cit. 5. 1. 2017]. Dostupné na <<http://www.euro.cz/archiv/posudek-jako-dukaz-1075573>>.

⁵² MUSIL, Jan. *Hodnocení znaleckého posudku* [online]. mvcr.cz, [cit. 5. 1. 2017]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

Obecné formální náležitosti písemného posudku vyplývají především z § 13 ZnalZ a § 13 Vyhlášky. Jde v první řadě o:

- Podpis,
- otisk pečeti,
- číslování stran,
- sešití sešivací šňůrou, která je připevněná k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečeti
- a znaleckou doložku.

Podpis je zákonnou náležitostí každého znaleckého posudku. Nesplnění této povinnosti by mohlo mít v případě provedení posudku jako důkazu za následek i vadu řízení a případnou odpovědnost znalce za škodu.⁵³

Další náležitostí je otisk pečeti. Použití úřední pečeti je omezeno pouze do prostoru pod závěry posudku. Další předepsaný způsob použití úřední pečeti je dle Vyhlášky její otisk u vazby posudku. Podobu znalecké pečeti uvádí Vyhláška v § 7, znějícím takto:

„(1) Znalci (tlumočníci) užívají ke výkonu své funkce kulaté pečeti v jednotné úpravě, která obsahuje státní znak, jméno znalce (tlumočnicka) s uvedením znalecké (tlumočnické) funkce; u tlumočnicků též s uvedením jazyka (jazyků).

(2) Správa soudů vydá znalci (tlumočnickovi) potvrzení opravňující ho ke objednávce a převzetí pečeti na jeho náklad.“⁵⁴

Podoba státního znaku a způsob užívání jsou upraveny v § 1 a § 2 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky, ve znění pozdějších předpisů, resp. jeho příloha č. 2. Dále pak v § 2 a § 13a zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Pečeť obsahuje malý státní znak a jeho zneužití je správním deliktem.

Číslování stran je uvedeno především z toho důvodu, aby nemohlo dojít k záměně nebo vynechání stran. Sešitím se rozumí proděravění posudku a jeho následné sešití šňůrou, přes kterou je přeražena znalecká pečeť.

Co se týče zvláštních náležitostí, ty platí hlavně pro posudek dodaný účastníkem řízení dle § 127a OSŘ. V takovém případě musí znalecký posudek nad obecné formální náležitosti také obsahovat doložku znalce o tom, že si je vědom důsledků nepravdivého znaleckého posudku. Za splnění tohoto předpokladu se jedná o důkaz znaleckým posudkem stejně, jako by se jednalo o

⁵³ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 94.

⁵⁴ § 7 Vyhlášky.

znalecký posudek vyžádaný soudem. OSŘ také stanoví, že soud umožní znalci, jehož některá ze stran požádala o vypracování znaleckého posudku, nahlédnout do spisu nebo mu jinak umožní seznámit se s informacemi potřebnými pro vypracování znaleckého posudku.

4.1.2 Požadované obsahové a specifické náležitosti

Je třeba trvat na vypracování znaleckého posudku tak, aby byla možná jeho přezkoumatelnost. Křístek uvádí, že „*přezkoumatelnost posudku představuje možnost uživatelů kontrolu provedeného posudku znalce včetně kontroly vstupních podkladů ať již z hlediska úplnosti či pravdivosti. Kontrola zahrnuje přezkoumatelnost znalcových metod použitých v posudku, zdali byly použity správné metody, a ovšem také, zdali byly použity tyto metody správně.*“⁵⁵ Znalec musí při vypracování znaleckého posudku postupovat tak, aby bylo zřejmé, z čeho vyvozuje své závěry, jakou metodu k tomu použil a jak postupoval.

Úvodní část znaleckého posudku slouží k zachycení procesních a technických podmínek, v nichž probíhalo znalecké zkoumání. V této části je především uvedeno jméno znalce, jenž vypracovává znalecký posudek, označení zadavatele znaleckého posudku, věc, v níž je posudek vyhotoven, výčet položených otázek, číslo posudku, počet vyhotovení a počet stran a příloh.

Po úvodní části následuje nález posudku. Jedná se o obligatorní část posudku vymezenou v § 13 Vyhlášky. Obsahuje popis zkoumaného materiálu, popř. jevů a souhrn skutečností, k nimž při úkonu znalec přihlížel. V nálezu se musí objevit teoretický základ, který znalec při zkoumání použil, jakož i popis teoretických metod. Neopomenutelnou součástí nálezu je postup, díky němuž znalec dochází k závěrům za použití dodaných podkladů a za využití svých odborných znalostí. Nálezu někdy předchází seznam podkladů. Ten není obligatorní náležitostí dle zákona, nicméně je třeba na něm trvat vzhledem k přezkoumatelnosti posudku. Znalec zde uvádí, které podklady měl a neměl k dispozici.⁵⁶

Posudek je částí, jež zahrnuje výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky. Odpovědi jsou uváděny ve formě tvrzení, jelikož samotný proces dokazování, za použití určité logické metody, je součástí nálezu. Za posudkem následuje znalecká doložka.

V praxi není stanoven jednoznačný přístup k otázce příloh. V současné době existují dva postoje. Existuje skupina znalců, kteří přílohu zařazují zcela na konec znaleckého posudku, až za znaleckou doložku. Druhá skupina znalců vkládá přílohy mezi posudek a znaleckou doložku. Jde

⁵⁵ KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 168-169.

⁵⁶ Tamtéž s. 176-177.

tedy o vyjádření názoru, zda jsou přílohy součástí samotného znaleckého posudku, či nikoliv. Je nutno dodat, že obě varianty jsou v současné době akceptovány orgány veřejné moci.

Dörfl ve svém komentáři vyjadřuje názor, že se přílohy přikládají až za doložku a měly by obsahovat jen skutečně zásadní podklady, aby jejich neúměrný rozsah neztěžoval manipulaci s posudkem. Přílohy pojímá jako fakultativní část posudku. Uvádí, že *„přílohy je vhodné připojit k posudku v případě, že mohou ilustrovat důvody posudku a zpravidla je tvoří fotografie posuzované věci, graf nebo výsledek nějakého zásadního vyšetření nebo významná listina, která není součástí procesního spisu. Příloha také může usnadnit orientaci v argumentační části posudku, pokud na ni v nálezu je vhodný odkaz.“*⁵⁷

⁵⁷ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 56.

II. Výzkumná část – Hermeneutická analýza

5 Hodnocení znaleckého posudku

Znalecký posudek je jedním z důkazních prostředků v civilním soudním řízení. Hodnocení důkazů upravuje § 132 OSŘ.⁵⁸ Jedná se o projev zásady volného hodnocení důkazů, jejíž podstatou je, že „*si soud podle svého vlastního přesvědčení hledá odpověď na otázku, zda tvrzení účastníka o skutečnosti rozhodné pro posouzení věci je pravdivé či nepravdivé.*“⁵⁹ Soudu tedy není předepsáno, jakou váhu má který důkaz. Soudce by měl ke znaleckému posudku přistupovat jako ke kterémukoliv jinému důkazu a kriticky jej posuzovat, nikoliv mu bezmezně důvěřovat.⁶⁰

Zůstává ovšem nejasné, co vše by měl soud hodnotit. Odborná veřejnost se rozděluje na 2 tábory, kdy jeden zastává názor, že soudce by měl hodnotit i věcnou správnost odborných závěrů v posudku obsažených, a druhý oponuje, že věcná správnost odborných závěrů nepodléhá hodnocení soudem.

5.1 Hodnocení posudku z hlediska právního

ZnalZ, popřípadě Vyhláška, stanoví pouze formální a obsahové náležitosti znaleckého posudku, ale již nestanoví předpoklady pro hodnocení znaleckého posudku soudem. Z tohoto důvodu je hodnocení znaleckého posudku předmětem výkladu soudem.

V roce 1980 vydalo občanskoprávní kolegium Nejvyššího soudu České socialistické republiky zprávu o úrovni znaleckého dokazování, kde se mimo jiné vyjadřuje i k hodnocení znaleckého posudku. Uvádí, že „*soud hodnotí důkaz znaleckým posudkem jako každý jiný důkaz a tam, kde se chce při hodnocení výsledků řízení odchýlit od výsledku tohoto důkazu, musí svůj postup přesvědčivě odůvodnit. Při hodnocení znaleckého posudku se musí soud zabývat tím, zda posudek znalce má všechny formální náležitosti, tedy zda závěry uvedené ve vlastním posudku jsou náležitě odůvodněny a zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, zda přihlédl ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat, zda jeho závěry jsou podloženy výsledky řízení a nejsou v rozporu s výsledky ostatních provedených důkazů. Soud však nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů znalce, neboť k tomu soudci*

⁵⁸ „Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.“

⁵⁹ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel. (ed). *Občanský soudní řád...*, s. 460 (§ 132 OSŘ).

⁶⁰ MUSIL, Jan. *Hodnocení znaleckého posudku* [online]. mvcr.cz, [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

nemají odborné znalosti anebo je nemají v takové míře, aby mohli toto přezkoumání zodpovědně učinit. To však neznamená, že je soud vázán znaleckým posudkem, že jej musí bez dalšího převzít. Pokud soud má pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, nemůže jej nabradit vlastním názorem, nýbrž musí znalci uložit, aby podal vysvětlení, posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popřípadě aby vypracoval nový posudek, nebo musí ustanovit jiného znalce, aby věc znovu posoudil a vyjádřil se i ke správnosti již podaného posudku.⁶¹

V roce 2009 vydal Nejvyšší soud rozsudek, ve kterém uvádí, že „znalecký posudek je jedním z důkazních prostředků (§ 125, § 127 OSŘ), který soud sice hodnotí jako každý jiný důkaz podle § 132 o. s. ř., od jiných se však liší tím, že odborné závěry v něm obsažené nepodléhají hodnocení soudem podle zásad § 132 OSŘ. Soud hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění jeho závěrů a soulad s ostatními provedenými důkazy. Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Z uvedeného vyplývá, že důkaz znaleckým posudkem soud hodnotí jako každý jiný důkaz, nemůže však přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů. Soud při hodnocení znaleckého posudku musí zkoumat, zda provedený úkon byl učiněn řádně, tj. zda znalec dodržel soudem uložené zadání (odpověděl na otázky, resp. zadání soudu k předmětu znaleckého úkonu s určitě a srozumitelně vyloženým závěrem, který má oporu v podkladových materiálech, netrpí rozpory atd.). Zjistí-li soud, že znalec ne zcela splnil úkol, který soud vymezil ve svém opatření, případně nesplnil jej vůbec, nebo nedostatečným způsobem, podle okolností případu posoudí, zda znalce opatřením zaváže ke doplnění tohoto neúplného (nedostatečného) posudku, a to i případně cestou realizace pořádkového opatření (uložením pořádkové pokuty dle § 53 odst. 1 OSŘ), nebo zda za účelem posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví jiného znalce.^{62,63}

Znalecký posudek je dle Nejvyššího soudu jen jedním z důkazních prostředků, který má ovšem zvláštní povahu v tom, že soudu nepřísluší hodnotit odborné závěry v něm obsažené. Specifikum tedy spočívá v tom, že znalecký posudek nelze hodnotit celý, ale jen jeho dokládání a řádnost. Tímto postupem dochází k zařazení znaleckého posudku na roveň jiných důkazů a zároveň k ozvláštňení tím, že soud vymezuje to, čím se od jiných důkazních prostředků liší.

Ke kvalitě znaleckého posudku se vyjádřil Nejvyšší soud i v roce 2014, kdy dodal, že soud hodnotí přesvědčivost posudku v těchto ohledech: úplnost ve vztahu k zadání, zda jsou závěry

⁶¹ Zpráva Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 12. 1980, sp. zn. Cpj 161/79, Pls 3/80.

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. srpna 2009, sp. zn. 30 Cdo 352/2008.

⁶³ Shodně i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012, sp. zn. 22 Cdo 4452/2010.

posudku náležitě a logicky odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, a jestliže je možné spatřovat souladnost s ostatními provedenými důkazy.⁶⁴

Od názoru Nejvyššího soudu se odchyluje soud ústavní, který vyjadřuje názor, že „znalecký posudek je nutno hodnotit stejně pečlivě jako každý jiný důkaz, ani on nepoživá žádné větší důkazní síly, a musí být podrobován všestranné prověrce nejen právní korektnosti, ale též věcné správnosti. Hodnotit je třeba celý proces utváření znaleckého důkazu, včetně přípravy znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběh znaleckého zkoumání, věrohodnost teoretických východisek, jimiž znalec odůvodňuje své závěry, spolehlivost metod použitých znalcem a způsob vyvození závěrů znalce.“⁶⁵

Ústavní soud považuje znalecký posudek za jeden z důkazních prostředků a nepřisuzuje mu žádnou vyšší důkazní sílu. Hodnotit by se měl celý znalecký posudek nikoliv pouze jeho právní korektnost (řádnost).

Z výše uvedeného je zřejmá dvojkolejnost názorů, kdy ani české soudy nezastávají jednotný názor na to, jakému hodnocení podléhá znalecký posudek. Problém lze spatřovat v tom, že judikatura je buď příliš abstraktní nebo konkrétní.⁶⁶ Závora ve svém článku uvádí, že „abstraktní kritéria nelze promítnout do charakteristik posudků (jak by měly vypadat, co by měly obsahovat) a hodnotit obsahovou stránku posudku (oborovou) je nad možnosti soudce.“⁶⁷ Hodnocení posudku i po obsahové stránce by bylo, dle mého názoru, nepřiměřenou zátěží pro soudce, což Závora dokládá ve svém článku výkladem americké zkušenosti s delegací soudce do funkce gatekeepera⁶⁸, který by měl umět posoudit, co je a co není reliabilní znalecký posudek.⁶⁹ Dále vycházím také z toho, že znalci nepřisluší hodnotit právní otázky (jednalo by se o porušení zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci uvedené v čl. 38 odst. 1 LZPS), toto je záležitostí soudu (iura novit curia), a contrario by měl být stejný princip uplatněn i na soudce, kteří nemají, a principiálně mít

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013.

⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06.

⁶⁶ Za příliš konkrétní judikaturu bychom mohli označit nález Ústavního soudu III. ÚS 299/06, kdy požadavek hodnocení věrohodnosti teoretických východisek posudku představuje již rovinu odborného obsahu. V případě abstraktní judikatury dochází k opaku, kdy soud hodnotí jen to, zda bylo dodrženo zadání a formální stránku posudku.

⁶⁷ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

⁶⁸ Soudce musí zabezpečit, že každá a všechna odborná svědectví nebo důkazy zahrnuté v řízení jsou nejen relevantní ale i spolehlivé. Toto vyžaduje předběžné hodnocení toho, zda dedukce či metodologie (metodika) je vědecky platná a jestli dedukce či metodologie může být náležitě aplikována na skutečnosti daného případu. Viz. LYONS, Thomas. *Frye, Daubert and Where Do We Go From Here?* [online]. sfandllaw.com, [cit. 20. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.sfandllaw.com/Articles/Frye-Daubert-and-Where-Do-We-Go-From-Here.shtml>>.

⁶⁹ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

ani nemohou, dostatečné odborné znalosti k tomu, aby dokázali posoudit závěry znaleckého posudku.

5.1.1 Formální souvislosti

Formální náležitosti vymezuje ZnalZ a Vyhláška. ZnalZ uvádí formální náležitosti v § 13, kdy zákonnou náležitostí písemného znaleckého posudku je vlastnoruční podpis znalce a otisk úřední pečeti.⁷⁰ Další náležitosti jsou vymezeny Vyhláškou, přesněji v § 13 odst. 2 až 6. Vyhláška vymezuje strukturu znaleckého posudku tak, že každý posudek musí obligatorně obsahovat nález, posudek a znaleckou doložku.⁷¹

Nálezová část je těžištěm znaleckého posudku. Měla by tedy obsahovat souhrn všech zjištění, ke kterým znalec v průběhu znaleckého zkoumání dospěl.⁷² Z této části by mělo být dále patrné, jak znalec postupoval při analýze podkladů, jak prováděl jejich hodnocení a jak dospěl k dílčím závěrům. Dále by se zde měly objevit všechny provedené výpočty, měření, vzorce a výsledky provedených testů. Mělo by být patrné, co bylo znalcem zjištěno.⁷³

Mikš považuje za formální náležitosti účel posudku, strukturu posudku a podklady, kdy účel musí být přesně vymezen tak, aby nebyly pochybnosti, že se jedná o souvislost s právním úkonem. Strukturu rozděluje na nález a posudek. Podklady musí dle něj být vymezeny tak, aby nebylo pochybnosti o jejich identitě.⁷⁴

Musil uvádí, že při hodnocení právní stránky znaleckého důkazu by měl soud posuzovat, zda byla dodržena předepsaná pravidla provádění znaleckého posudku. Jako příklad uvádí, že by se soudce měl zaměřit na to⁷⁵:

- zda posuzovaná odborná otázka je jednoduchá nebo složitá a zda k jejímu řešení je zapotřebí přibrat znalce⁷⁶ nebo zda se lze spokojit s jednodušší formou – odborné vyjádření – § 127 odst. 1 OSŘ,

⁷⁰ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 94.

⁷¹ § 13 odst. 2 Vyhláška „V posudku uvede znalec popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel (nález), a výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky (posudek).“
§ 13 odst. 4 Vyhlášky „Na poslední straně písemného posudku připojí znalec znaleckou doložku, která obsahuje označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo doložky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku.“

⁷² ŠEVČÍK, Petr, ULLRICH, Ladislav. *Znalecké právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 217.

⁷³ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 54.

⁷⁴ MIKŠ, Lubomír. Nejčastější vady a nedostatky znaleckých posudků. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalectví v technických a ekonomických oborech*, 2006, roč. 17, č. 3, s. 167.

⁷⁵ Musil vztahuje dané příklady na zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, jelikož se moje práce vztahuje na civilní proces dovolím si upravit kritéria na civilní řízení s použitím OSŘ.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2009, sp. zn. 22 Cdo 1181/2008: „Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, ke nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví soud po slyšení účastníků znalce.“

- zda posudek podala osoba se statusem znalce⁷⁷ nebo instituce, která je oprávněná ke znalecké činnosti, zda tyto subjekty byly v řízení řádně přibrány (ustanoveny),
- zda znalec není z podání posudku vyloučen pro podjatost,
- zda znalec nepřekročil hranice své odborné kompetence,⁷⁸
- zda byl znalec řádně poučen o následcích vědomě nepravdivého znaleckého posudku,
- zda má znalecký posudek potřebné formální a obsahové náležitosti,
- zda byly zachovány procesní podmínky výslechu znalce – § 127 odst. 2 OSŘ.⁷⁹

5.1.2 Obsahové souvislosti

K obsahové stránce znaleckého posudku neuvádějí právní předpisy nic konkrétního. Odborná literatura hovoří o transparentnosti a přezkoumatelnosti⁸⁰, srozumitelnosti.⁸¹ Mikš uvádí, že „*přezkoumatelný posudek je srozumitelný oběma stranám sporu a je-li takto zpracován, bývá soudní řízení jednoduché, neboť přezkoumatelný posudek je pro soudce pádným důkazem, který žádná ze stran nemůže jednoduše zpochybnit. Posudek, který není zpracován tak, aby byl snadno přezkoumatelný, bývá příčinou zadávání revizních znaleckých posudků a komplikuje soudní řízení. S tímto vědomím musí znalec přistupovat ke každému posudku, i když není vyžádán soudem nebo státním orgánem, neboť každý znalecký posudek může být někdy u soudu použit.*“⁸² Dle Mikše musí být znalecký posudek srozumitelný oběma stranám tak, aby jej nemohly jednoduše zpochybnit. Tímto postupem staví strany do pozice hodnotitelů znaleckého posudku.

Křístek uvádí, že „*přezkoumatelnost posudku představuje možnost uživatelů kontrolu provedeného posudku znalce včetně kontroly vstupních podkladů ať již z hlediska úplnosti či pravdivosti. Kontrola zahrnuje přezkoumatelnost znalcových metod použitých v posudku, zdali byly použity správné metody, a ovšem také, zdali*

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008: „*Soud musí dbát o to, aby znalcem byl ustanoven odborník z tobo oboru, popř. z jeho odvětví, do něhož spadá odborné posouzení konkrétní skutečnosti; zadání musí formulovat tak, aby znalci nebylo ukládáno vyjadřovat se k otázkám, u nichž nejde o odborné posouzení konkrétní skutečnosti, nýbrž o právní posouzení určitého skutkového stavu nebo o výklad právního předpisu.*“

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97: „*Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby si soud tenýž nebo jiný takový závěr dovodil sám.*“. Domnívám se, že toto je použitelné i pro civilní řízení.

⁷⁹ MUSIL, Jan. *Hodnocení znaleckého posudku* [online]. mvcr.cz, [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

⁸⁰ ŠEVČÍK, Petr, ULLRICH, Ladislav. *Znalecké právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 219.

⁸¹ DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích...*, s. 49.

⁸² MIKŠ, Lubomír. Nejčastější vady a nedostatky znaleckých posudků. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalectví v technických a ekonomických oborech*, 2006, roč. 17, č. 3, s. 167.

byly použity tyto metody správně.“⁸³ Závora logicky dovozuje, že takovéto požadavky jsou nad možností soudce.⁸⁴

Závora uvádí, že „přezkoumatelnost je vlastnost odborné zprávy (znaleckého posudku), kterou zaručuje úplnost a kritická uspořádanost obsahu. Proto je třeba pomýšlet na takovou strukturu posudku, která je společná jakémukoliv kritickému postupu, a která odpovídá konkrétní činnosti konkrétního znalce v konkrétní kauze.“⁸⁵

Pokud by existovala vhodná struktura znaleckého posudku, nikoliv pouze struktura v § 13 Vyhlášky, bylo by možné od znalců očekávat příslušný obsah posudku a soud by mohl hodnotit kvalitu znaleckého posudku. Závora dále uvádí, že pokud by existovala jasná struktura a soud by prováděl hodnocení konkrétních kroků, které by byly předepsány strukturou, a znalec by se s nimi musel vypořádat, pak by soudu neunikaly důležité souvislosti, o kterých nemusí soud vědět, protože jde o oborové (vědecké) požadavky.⁸⁶

Dalším požadavkem na přezkoumatelnost znaleckého posudku je, aby byl náležitě odůvodněn. Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 6. srpna 2009, sp. zn. 30 Cdo 352/2008 konstatoval, že „aby soud mohl znalecký posudek odpovědně hodnotit, nesmí se znalec omezit ve svém posudku na podání odborného závěru, nýbrž z jeho posudku musí mít soud možnost seznat, z kterých zjištění v posudku znalec vychází, jakou cestou k těmto zjištěním dospěl a na základě jakých úvah došel ke svému závěru.“

Nejvyšší soud naznačuje strukturu znaleckého posudku, aby mohl znalecký posudek odpovědně hodnotit. Tímto postupem dochází k částečnému doplnění abstraktního pojetí, které uvádí Vyhláška v § 13.

Musil uvádí, že při hodnocení obsahové stránky jde zejména o posouzení, zda z obsahu znaleckého posudku lze vyvodit nějaké poznatky o předmětu dokazování a jaké jsou tyto poznatky. Dále konstatuje, že „výsledek poznání je pravdivý, jestliže je v souladu s realitou.“⁸⁷ Podle Musila je možné zjistit pravdivost závěrů znaleckého posudku i zprostředkovaně, a to zkoumáním jeho věrohodnosti. O věrohodnosti tedy můžeme mluvit, pokud je na pravdivost poznání usuzováno z metody, z postupu, kterým jsme k poznání došli, pak „věrohodná je taková cesta poznání, která svými podmínkami zaručuje pravdivý výsledek poznání.“⁸⁸

⁸³ KRÍSTEK, Lukáš. *Znalcetví...*, s. 168-169.

⁸⁴ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

⁸⁷ MUSIL, Jan. *Hodnocení znaleckého posudku* [online]. mvcr.cz, [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

⁸⁸ Tamtéž.

5.2 Hodnocení posudku z hlediska oborového

Existence rozporů ve znaleckém posudku, popřípadě mezi více znaleckými posudky předloženými stranami, není nic neobvyklého. Důvodů těchto rozporů může být hned několik. Ať už laxní přístup znalce ke zpracování znaleckého posudku, tak i to, že znalci vycházejí z rozdílných podkladů, což způsobuje rozdílné závěry.

OSŘ v § 127 odst. 2 vztahuje revizní znalecký posudek na pochybnost o správnosti posudku, jeho nejasnost nebo neúplnost. V prvé řadě se uplatní žádost o vysvětlení znalce, který znalecký posudek vypracovával. Revizní znalecký posudek jiného znalce přichází v úvahu až poté, kdyby vysvětlení nevedlo k výsledku.

Účelem revizního znaleckého posudku je „*potvrzení, vyvrácení, doplnění či upřesnění jednotlivých závěrů jiného znalce (znaleckého posudku) tak, aby byly poskytnuty všechny skutečnosti potřebné k rozhodnutí věci.*“⁸⁹ Revizní posudek lze tedy považovat za kontrolu závěrů jiného soudního znalce.

Má-li soud pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, nemůže jej nahradit vlastním názorem, nýbrž musí znalci uložit, aby podal vysvětlení, posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popřípadě, aby vypracoval nový znalecký posudek. Pokud k tomu nedojde, musí soud ustanovit jiného znalce, aby věc znovu posoudil a vyjádřil se i ke správnosti již podaného posudku. Jedná se o tzv. revizní znalecké zkoumání, jak v případě existence několika rozporných posudků, tak i v případě pochybností o správnosti posudku přezkoumávaného.⁹⁰ Nejvyšší soud poskytuje návod, jak postupovat v pochybnostech o věcné správnosti znaleckého posudku a uvádí, za jakých podmínek lze přistoupit ke zpracování revizního znaleckého posudku. Ten přichází na řadu jako ultima ratio.

Soudce má právo se od znaleckého posudku odklonit a rozhodnout v rozporu se znaleckým posudkem. Pokud soud se závěry znaleckého posudku nesouhlasí, a v této souvislosti nevyžádá znalecký posudek revizní, musí svůj odlišný názor ve vztahu k hodnocení skutkové okolnosti pečlivě a přesvědčivě zdůvodnit, a to i s ohledem na obor, ve kterém znalec svou odbornost uplatnil.⁹¹ Soud v tomto případě nenahrazuje znalecký posudek vlastním názorem, pouze se od znaleckého posudku oprostí a svůj postoj náležitě odůvodňuje.

Závora konstatuje, že soudce může hodnotit posudek v rovině funkční struktury. Při hodnocení využije poměrně prosté logiky a zdravého rozumu, zda jedna věc plyne od druhé či

⁸⁹ DRAŽKA, Štěpán. *Přezkum znaleckých posudků* [online]. epravo.cz, [cit. 18. 2. 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prezkum-znaleckych-posudku-99994.html>>.

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008.

⁹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 10. července 2001, sp. zn. III. ÚS 77/01.

následný krok má oporu v kroku předchozím. To, co nelze posoudit zdravým rozumem, pak musí být posouzeno jiným znalcem a jeho revizí na úrovni obsahu. Závěrem uvádí, že z tohoto také plyne, v jaké úrovni hodnocení se může soud pohybovat – logické a právní, nikoliv odborné.⁹²

5.2.1 Formální souvislosti

Revizní znalecký posudek musí mít všechny náležitosti znaleckého posudku. Nález obsahuje výčet podkladů, které jsou k dispozici, včetně přezkoumávaného posudku. Revizní znalec uvádí i podklady, které měl k dispozici původní znalec, když posudek vypracovával, jaké mu byly položeny otázky a jak na ně odpověděl.

Revizní znalec nejdříve vypracuje znalecký posudek ve smyslu položených otázek bez přihlížení k řešení a závěrům původního znaleckého posudku na základě vlastních šetření, vlastního vyhodnocování a dostupných podkladů a vlastních postupů řešení. Na základě vlastního a komplexního vyšetření problematiky (na základě vlastního znaleckého posudku) podrobí zkoumání revidovaný znalecký posudek tím, že hledá rozdíly mezi oběma posudky a analyzuje jejich příčiny. Závěrečné hodnocení původního znaleckého posudku je třeba řešit také s ohledem na to, jaké podklady, metody a normy měl k dispozici předchozí znalec. Je třeba uvést, zda odlišné závěry revizního znalce nevyplývají např. z existence nových použitelných metod, dostupnosti nových podkladů nebo ze změn norem, legislativy.⁹³

5.2.2 Obsahové souvislosti

Jak již bylo výše několikrát naznačeno, věcnou správnost odborných závěrů znaleckého posudku by měl hodnotit pouze znalec, který je v daném oboru oprávněn podávat znalecké posudky, nikoliv soudce. Revizní znalec by se měl zaměřit na to, zda znalecký posudek netrpí těmito vadami:

- vychází z neúplných nebo technicky nepřijatelných podkladů, znalec na tuto skutečnost neupozornil a nesnažil se je doplnit,
- znalec nepřihlédl ke všem skutečnostem majícím význam pro podání posudku, vybral jen některé a s dalšími, rozpornými, se nevypořádal,

⁹² ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právník*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

⁹³ DROCHYTKA, Rostislav, SRŠEŇ, Pavel, DŘÍNOVSKÝ, Lukáš. Postřehy z řešení revizních znaleckých posudků. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalce v technických a ekonomických oborech*, 2005, roč. 16, č. 2, s. 73.

- znalec jednoznačně vyřešil danou otázku, i když rozsah vstupních hodnot nebo úroveň rozvoje daného oboru vědy takové jednoznačné vyřešení ještě neumožňují,
- způsob a podmínky zkoumání materiálů při zpracování posudku neodpovídaly vědeckým požadavkům,
- posudek je nejasný – není dostatečně přesvědčivě odůvodněn, trpí vnitřními rozpory, jeho závěr nevyplývá logicky z předpokladů, z odpovědí na otázky není jasné, jaké znalec zaujímá stanovisko k dané otázce,
- posudek je neúplný – odpovědi na položenou otázku jsou neúplné, posudek neosvětluje všechny okolnosti, ke kterým měl znalec zaujmout stanovisko,
- znalec se neoprávněně zabýval i právní problematikou – otázka viny, zavinění, porušení předpisů, povinnosti nahradit škodu⁹⁴, nebo předběžně řeší právní otázky jednoznačně a neupozorní na možné jiné alternativy,
- znalec při zpracování posudku vyšel z nevhodného, nesprávného, eventuálně v posuzované době neplatného předpisu, případně se dopustil nesprávné aplikace některých ustanovení předpisu,
- znalec ke zkoumané problematice nepřistupoval komplexně, systémově, se znalostí vlastností všech prvků systému a jejich interakcí.⁹⁵

Dle Závory je nutné taky posuzovat, jakým způsobem získal znalec dané podklady. Získávání podkladů se liší dle znaleckých odvětví. V některých případech postačí listinné podklady, jindy je třeba, aby se osoba dostavila ke znalci např., prohlídka těla u lékařských posudků. Pokud bychom vypracovávali znalecký posudek v oboru písmoznalectví, jsou pro adresné závěry relevantní jen takové podklady, při jejichž vzniku znalec byl a odborně dohlížel na jeho průběh.⁹⁶⁹⁷ Při revizi znaleckého posudku musí tedy revizní znalec zkoumat nejen relevanci získaných podkladů, ale i relevanci získání podkladů.⁹⁸

⁹⁴ Takto podaný znalecký posudek není nepoužitelný dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97 pokud znalecký posudek: „... obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby si soud tentýž nebo jiný takový závěr dovodil sám.“

⁹⁵ DROCHYTKA, Rostislav, SRŠEŇ, Pavel, DRÍNOVSKÝ, Lukáš. Postřehy z řešení revizních znaleckých posudků. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalce v technických a ekonomických oborech*, 2005, roč. 16, č. 2, s. 73.

⁹⁶ ZÁVORA, Jiří. K adresným závěrům písmoznaleckých posudků a důsledkům vědecky nekorektních postupů. *Státní zastupitelství*, 2013, č. 5, s. 45.

⁹⁷ Nepřítomnost znalce u vzniku podkladu směřuje na neadresné závěry. V závěru se tedy odrazí nejen kvalita, kvantita ale i způsob lokace materiálů a též případná přítomnost znalce při sběru dat.

⁹⁸ Závora ve svém článku uvádí, že: „Validací znalec porovnává srovnávací podpisy/texty mezi sebou tak, aby si ověřil, že je psala jediná osoba. V opačném případě není vyloučeno, že může být pisatelem srovnávacích podpisů i více osob, což samo o sobě logicky vylučuje spolehlivé výsledky zkoumání. Může-li znalec provést osobně zkoušku

5.3 Vlastnosti znaleckého posudku

Lze se shodnout na tom, že každý znalecký posudek musí mít určité vlastnosti. V odborné společnosti se ovšem rozcházejí názory, popřípadě jeden autor přejímá názory druhého a doplňuje o své, na to, co je vlastností znaleckého posudku.

Křístek uvádí, mimo jiné, že na znalecký posudek můžeme mít stejné nároky jako na rozsudek soudu. I rozsudek musí být přezkoumatelný, odůvodnění musí být přesvědčivé, soudce se musí vypořádat se všemi zjištěnými skutečnostmi, dále musí sdělit, které důkazy provedl, jak k jednotlivým důkazům přihlédl atd.⁹⁹

Musil zase uvádí jako vlastnosti znaleckého posudku odůvodněnost, přesvědčivost, úplnost a bezrozpornost.¹⁰⁰ Metodika ČNB vyzdvihuje komplexnost, úplnost, vnitřní konzistenci, nezávislost, nestrannost, opakovatelnost znaleckého posudku, odůvodněnost, vzájemnou kontrolu a transparentnost.¹⁰¹ Nutno podotknout, že nezávislost a nestrannost se spíše vztahuje k osobě znalce než k posudku jako takovému.

Závora konstatuje, že „*má-li být poznanek platný/spolehlivý, pak musí být ověřitelný (přezkoumatelný). Přezkoumatelnost znaleckého posudku tedy považujeme za jeho základní vlastnost. V jiném případě by odborná zpráva znalce, kterou posudkem podává, nemohla být produktem kritického myšlení, a proto ani důvěryhodným důkazem.*“¹⁰² Dále uvádí, že pokud by byla vymezená jasná struktura obsahu znaleckého posudku, vyplývaly by z toho i vlastnosti.

5.3.1 Vlastnosti podléhající právnímu hodnocení

Základní vlastností každého znaleckého posudku je pravdivost. Jak již bylo výše uvedeno, znalec je osobou, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení.¹⁰³ Jedná se tedy o subjektivní názor znalce, který podléhá soudnímu hodnocení.

psaní s daným pisatelem, jsou do validace zahrnuty i podpisy/texty vzešlé z této zkoušky a potom je možné vyslovit i adresný závěr, neboť znalec viděl pisatele psát in vivo a tedy může po validaci tvrdit, že srovnávací soubor psala jediná konkrétní osoba.“ viz ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právník*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

⁹⁹ KRÍSTEK, Lukáš. *Znalectví...*, s. 172.

¹⁰⁰ MUSIL, Jan. *Hodnocení znaleckého posudku* [online]. mvcr.cz, [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

¹⁰¹ KOMISE PRO CENNÉ PAPIŘY. *Znalecké posudky pro účely povinných nabídek převzetí a veřejných návrhů smluv o koupi účastnických cenných papírů (ZNAL)* [online]. Česká národní banka, [cit. 10. 2. 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/emise_ev_idence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/download/metodika_znal_20040826.pdf>.

¹⁰² ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právník*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2008, sp. zn. 33 Odo 275/2006.

V případě, že soud použije informace ze znaleckého posudku jako podklad pro rozhodnutí, dochází k tomu, že objektivizuje dříve subjektivní názor.¹⁰⁴

Křístek se domnívá, že další vlastností znaleckého posudku je přesvědčivost. Dodává, že důležitou roli hraje vystupování znalce při výslechu, protože „*soudce není odborníkem v konkrétní skutkové věci, proto si povolal znalce, a proto je o pravdivosti přesvědčován*“.¹⁰⁵ Domnívám se, že korelací této části, ve které konstatuje, že soudce není odborníkem, a proto potřebuje znalce, aby jej přesvědčil o pravdivosti závěrů znaleckého posudku, s částí hodnocení znaleckého posudku (kapitola 8.4.4), ve které uvádí, že soudce musí posoudit, zda znalec použil správnou metodu a zda ji použil správně,¹⁰⁶ dojdeme k závěru, že si Křístek protičeří. Pokud není soudce dostatečně kompetentní, aby sám posoudil pravdivost závěrů znaleckého posudku, z čeho Křístek dovozuje, že je dostatečně kompetentní, aby posoudil použité metody?

Jako další vlastnost bych uvedla komplexnost. Znalecký posudek je komplexní, pokud znalec přihlédl při jeho sestavování ke všem známým relevantním skutečnostem, ke kterým přihlédnout měl a mohl.¹⁰⁷ Úplnost znaleckého posudku znamená nejen dodržení ZnalZ a Vyhlášky, ale i uvedení všech podkladů, na kterých je posudek postaven, postup, kterým dospěl k výsledku, popis metod a použité informace a údaje.¹⁰⁸ Vnitřní konzistence posudku je zajištěna, pokud se předpoklady, na kterých posudek stojí, vzájemně nevylučují.¹⁰⁹

5.3.2 Vlastnosti podléhající vědeckému hodnocení

Základní obsahovou vlastností je přezkoumatelnost či opakovatelnost znaleckého posudku. Přezkoumatelnost představuje možnost kontroly provedeného posudku včetně kontroly vstupních podkladů, a to i z hlediska úplnosti či pravdivosti.¹¹⁰ Znalecký posudek je opakovatelný, jestliže „*jsou údaje, metody a postupy použité ve znaleckém posudku použity odůvodněně a nezávislý a nestranný odborník je schopen při vynaložení přiměřeného úsilí a prostředků na základě informací o zdrojích údajů,*

¹⁰⁴ KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví...*, s. 168.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví...*, s. 222.

¹⁰⁷ KOMISE PRO CENNÉ PAPÍRY. *Znalecké posudky pro účely povinných nabídek převzetí a veřejných návrhů smluv o koupi účastnických cenných papírů (ZNAL)* [online]. Česká národní banka, [cit. 10. 2. 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/emise_ev_idence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/download/metodika_znal_20040826.pdf>.

¹⁰⁸ KOMISE PRO CENNÉ PAPÍRY. *Znalecké posudky pro účely povinných nabídek převzetí a veřejných návrhů smluv o koupi účastnických cenných papírů (ZNAL)* [online]. Česká národní banka, [cit. 10. 2. 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/emise_ev_idence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/download/metodika_znal_20040826.pdf>.

¹⁰⁹ KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví...*, s. 171.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 168.

*postupech a metodách použitých a uvedených ve znaleckém posudku zopakovat postup znalce s obdobnými výsledky.*¹¹¹

Křístek dále uvádí, že každý posudek by měl obsahovat taxativní výčet podkladů, aby mohlo být přezkoumáno, zda měl znalec všechny podklady, které jsou dostupné a nutné pro zpracování znaleckého posudku. Jako další uvádí výběr použitých metod, kde by měl znalec uvést, které metody řešení přicházejí v úvahu, kterou metodu vybral, a proč nepoužil ostatní metody.¹¹²

Metodika ČNB toto označuje jako důvodnost a odůvodněnost. Metody, postupy a údaje použité ve znaleckém posudku jsou použity důvodně, jestliže „*za nezávislého a nestranného přiblížení ke všem relevantním informacím, které při sestavování znaleckého posudku znalec znát měl a mohl, existuje důvod pro použití těchto metod, postupů a údajů.*“¹¹³ Metody jsou použity odůvodněně, pokud jsou důvody pro použití těchto metod uvedeny výslovně ve znaleckém posudku.¹¹⁴

¹¹¹ KOMISE PRO CENNÉ PAPÍRY. *Znalecké posudky pro účely povinných nabídek převzetí a veřejných návrhů smluv o koupi účastnických cenných papírů (ZNAL)* [online]. Česká národní banka, [cit. 10. 2. 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/emise_ev_idence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/download/metodika_znal_20040826.pdf>.

¹¹² KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví...*, s. 168.

¹¹³ KOMISE PRO CENNÉ PAPÍRY. *Znalecké posudky pro účely povinných nabídek převzetí a veřejných návrhů smluv o koupi účastnických cenných papírů (ZNAL)* [online]. Česká národní banka, [cit. 10. 2. 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/emise_ev_idence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/download/metodika_znal_20040826.pdf>.

¹¹⁴ Tamtéž.

6 Východiska hermeneutické analýzy

K hodnocení znaleckého posudku se vyjádřil Nejvyšší soud již v roce 1980, kdy konstatoval, že znalecký posudek je hodnocen jako každý jiný důkaz, a podotkl, že tam, kde se chce soudce při hodnocení výsledku řízení odchýlit od výsledku tohoto důkazu, musí svůj postup přesvědčivě odůvodnit. Nejvyšší soud stanovuje, že soud nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů znalce, neboť k tomu soudci nemají odborné znalosti anebo je nemají v takové míře, aby mohli toto přezkoumání zodpovědně učinit. Tímto došlo k odlišení znaleckého posudku od jiných důkazních prostředků. Nejvyšší soud na jedné straně konstatuje, že znalecký posudek je jedním z důkazních prostředků a podléhá volnému hodnocení soudce, na druhé straně staví znalecký posudek do specifické pozice, když soudci vymezuje, co podléhá jeho volnému hodnocení.

Nejvyšší soud ve svém judikátu z roku 2009 poukázal na to, že znalecký posudek je jen jedním z důkazních prostředků, který má ovšem zvláštní povahu v tom, že soudu nepřísluší hodnotit odborné závěry v něm obsažené. Znalecký posudek tedy nelze hodnotit celý, ale jen jeho dokládání a řádnost.

Nejvyšší soud doplnil v roce 2014, že soud hodnotí přesvědčivost posudku zejména s ohledem na úplnost ve vztahu k zadání, zda jsou závěry posudku náležitě a logicky odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, a zda lze spatřovat souladnost s ostatními provedenými důkazy.

Ústavní soud považuje znalecký posudek za jeden z důkazních prostředků a nepřisuzuje mu žádnou vyšší důkazní sílu. Hodnotit by se měl celý znalecký posudek, nikoliv pouze jeho právní korektnost. Ústavní soud se domnívá, že by hodnocení mělo zahrnovat i přípravu znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběh znaleckého zkoumání, věrohodnost teoretických východisek, jimiž znalec odůvodňuje své závěry, spolehlivost metod použitých znalcem a způsob vyvozování závěrů znalcem.

Za přezkoumatelný znalecký posudek považuje Mikš takový, který je srozumitelný oběma stranám tak, aby jej nemohly jednoduše zpochybnit. Tímto postupem staví strany do pozice hodnotitelů znaleckého posudku.

Částečně v souladu s Mikšem považuje Křístek přezkoumatelnost jako možnost uživatelů kontroly provedeného posudku. Do kontroly zahrnuje přezkoumatelnost znalcových metod

použitých v posudku, a to především, zda byly použity správné metody, a také to, zda byly tyto metody použity správně.

Závora přichází s názorem, že přezkoumatelnost zaručuje úplnost a kritická uspořádanost obsahu znaleckého posudku.

Nejvyšší soud považuje za přezkoumatelný takový znalecký posudek, ze kterého musí mít soud možnost seznat, z kterých zjištění v posudku znalec vychází, jakou cestou k těmto zjištěním dospěl a na základě jakých úvah došel ke svému závěru.

Dle Musila jde při hodnocení obsahové stránky zejména o posouzení, zda z obsahu znaleckého posudku lze vyvodit nějaké poznatky o předmětu dokazování a jaké jsou tyto poznatky.

Nejvyšší soud pohlíží na revizní znalecký posudek jako posudek ultima ratio, kterému předchází vysvětlení od původního znalce, doplnění či jiné odstranění nedostatků, popřípadě vypracování nového znaleckého posudku.

Závora konstatuje, že soudce při hodnocení v rovině funkční struktury využívá poměrně prosté logiky a zdravého rozumu, zda jedna věc plyne od druhé zda následný krok má oporu v kroku předchozím. To, co nelze posoudit zdravým rozumem, pak musí být posouzeno jiným znalcem a jeho revizí na úrovni obsahu.

7 Diskuze výsledků

V současné době lze tedy spatřovat značnou rozpornost a nejednotnost v názorech na hodnocení znaleckého posudku mezi judikáty Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Ad absurdum by tato skutečnost mohla znamenat, že znalecký posudek obstojí před soudy nižší instance, jelikož se budou řídit ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, přičemž Ústavní soud by mohl celé řízení před nižšími soudy shodit, jelikož bylo porušeno právo na spravedlivý proces účastníka řízení, když soud nepodrobil znalecký posudek „dostatečnému“ hodnocení. Otázkou zůstává, proč se ještě nikdo nerozhodl na tuto situaci reagovat.

Částečnou inspirací by nám mohla být úprava přezkumu znaleckého posudku v USA, kde se tyto teorie vyvíjí již od roku 1923. Ve zmíněném roce byl řešen případ *Frye vs. U.S.*, kde se soud zabýval přípustností znaleckého posudku. Pojednává o tom, kdy je znalecký posudek přípustný jako důkaz před soudem. Základní ideou je to, že znalecký posudek je přípustný v případě, že metody v něm obsažené jsou přijaté dostatečnou částí odborné veřejnosti.¹¹⁵

Tento test byl v roce 1993 překonaný *Daubertovým* standardem. Jedná se o test, kterým musí znalecký posudek projít, ještě než přijde před porotu. Tato teorie staví soudce do pozice tzv. *gatekeepers*, o nichž jsem psala výše. Soudci musí každý znalecký posudek podrobit testu, který se skládá z 5 částí:

- *theory or technique can be tested* – použité teorie či metody mohou být ověřeny,
- *whether it has been subjected to peer review and publication* – zda bylo to, oč se znalec opírá, publikováno či podrobno hodnocení jinými lidmi, kteří jsou experti ve stejné oblasti,
- *whether, in respect to a particular technique, there is a high known or potential rate of error* – zda existuje známá či potencionální chybovost dané metody,
- *whether there are standards controlling the techniques operation* – zda existují určité standardy, které kontrolují užitý postup,
- *whether the theory or technique enjoys general acceptance within a relevant scientific community* – zda jsou užití metody obecně přijímány danou vědeckou komunitou.¹¹⁶

¹¹⁵ *Admitting doubt: A new standard for scientific evidence* [online]. harvardlawreview.org, [cit. 8. 3. 2017]. Dostupné na <https://harvardlawreview.org/wp-content/uploads/pdfs/vol123_admitting_doubt.pdf>. str. 2012-2022.

¹¹⁶ *Daubert, v. Merrell Dow Pharmaceuticals, INC.* 509 U.S. 579, S.Ct. 2786, 1992 [online]. law.ufl.edu, [cit. 8. 3. 2017]. Dostupné na <https://www.law.ufl.edu/_pdf/faculty/little/topic8.pdf>. str. 13.

Daubertův standard do značné míry supluje znalce. Dalším problémem je, že staví na roveň důkazní spolehlivost s vědeckou platností. Znalecký posudek může být spolehlivý, aniž by byl vědecky platný a naopak. Tyto skutečnosti lze spatřovat i na našem území. Soudce nemá potřebné znalosti na to, aby posuzoval vědecké závěry obsažené v posudku. Může tedy znalecký posudek považovat za spolehlivý, aniž by přišel na to, že není vědecky platný. Může také nastat situace, že neexistuje ověřená vědecká metoda, jak zkoumat danou skutečnost, aniž by to znamenalo, že znalecký posudek není spolehlivý.¹¹⁷

V roce 1975 byla zavedena pravidla, jež se uplatní u federativních soudů. Jde o Rule 702 of the Federal Rules of Evidence. Tato pravidla uvádějí, že svědek, který je kvalifikovaný jako expert z důvodu vědomosti, dovednosti, zkušenosti, výcviku nebo vzdělání, může svědčit ve formě názoru nebo jinak.¹¹⁸ V roce 2000 byla tato pravidla doplněna o další podmínky. Jedná se zejména o to, že:

- znalcovy vědecké, technické nebo jinak specializované vědomosti pomohou soudci pochopit důkaz nebo určitou skutečnost, která je sporná,
- svědectví je založeno na dostatečných faktech nebo datech,
- svědectví je výsledkem spolehlivých principů a metod,
- znalec spolehlivě aplikoval tyto principy a metody na skutečnosti daného případu.¹¹⁹

V již zmíněném případě Daubert Nejvyšší soud USA konstatoval, že Federal Rule of Evidence, a především výše uvedené pravidlo 702 nahrazují test obecné přijatelnosti,¹²⁰ který je uveden v případě Frye.¹²¹

Domnívám se, že v jednotlivých bodech Federal Rule of Evidence, jak jsou vytyčené, lze spatřovat mnoho z názoru Ústavního soudu České republiky. Pokud se zaměříme na jednotlivé odrážky pravidla 702, zjistíme, že v ČR je první odrážka implikována skutečností, že soudce musí k posouzení odborných skutečností ustanovit znalce. Druhá odrážka zahrnuje názor soudu, že by se měl hodnotit i proces přípravy znaleckého posudku a opatřování podkladů pro znalce. Třetí

¹¹⁷ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právník*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

¹¹⁸ *Admitting doubt: A new standard for scientific evidence* [online]. harvardlawreview.org, [cit. 8. 3. 2017]. Dostupné na <https://harvardlawreview.org/wp-content/uploads/pdfs/vol123_admitting_doubt.pdf>. str. 2022.

¹¹⁹ *Forensic Evidence Admissibility and Expert Witnesses, Federal Rules of Evidence, Rule 702* [online]. forensicsciencesimplified.org, [cit. 10. 3. 2017]. Dostupné na <<http://www.forensicsciencesimplified.org/legal/702.html>>.

¹²⁰ „general acceptance“

¹²¹ *Forensic Evidence Admissibility and Expert Witnesses, Federal Rules of Evidence, Rule 702* [online]. forensicsciencesimplified.org, [cit. 10. 3. 2017]. Dostupné na <<http://www.forensicsciencesimplified.org/legal/702.html>>.

obsahuje spolehlivost metod použitých znalcem a poslední věrohodnost teoretických východisek, jimiž znalec odůvodňuje své závěry, jakož i spolehlivost metod použitých znalcem a způsob vyvozování závěrů znalcem. Pokud bychom tedy přejali názor Ústavního soudu, mohla by nám být inspirací rozhodovací praxe federativních soudů USA a jejich praxe v dané problematice.

7.1 De lege lata

V České republice je požadavek na strukturu znaleckého posudku vymezen v § 13 odst. 2 Vyhlášky, který jej stanoví na nález – posudek – závěr + znalecká doložka. Lze jednoznačně konstatovat, že takto vymezená struktura je velice abstraktní, dává prostor pro nejednoznačný výklad a nepodněcuje k dostatečnému dokládání znaleckých závěrů. Jak bylo výše naznačeno, mnoho autorů se domnívá, že možnost hodnotit znalecký posudek implikuje jeho přezkoumatelnost, srozumitelnost, přesvědčivost, odůvodněnost apod., aniž by se kterýkoliv z nich vyjádřil k otázce, jakým způsobem by se měla projevit v posudku jakožto demonstrace jeho kvality.

Telec v předmluvě ke Znaleckému právu konstatuje, že postačí přijetí a revize znaleckých standardů či jiných oborově odborných sjednocených postupů. Tyto postupy by měly reagovat na vývoj odborných či vědeckých poznatků v jednotlivých oborech a zároveň by upřesňovaly, co lze v určitém oboru vnímat jako postup *lege artis*.¹²² Domnívám se, že tato konstrukce je nepraktická vzhledem k vývoji jednotlivých metod, nehledě na fakt, že existuje velké množství odvětví a oborů.

Závora poukazuje na to, že „*struktura určuje srozumitelnost obsahu*.“¹²³ Vhodnějším přístupem by mohlo být vytvoření jasných formálních a obsahových náležitostí, které musí mít každý znalecký posudek, a jejich vtělení do připravované novely zákona o znalcích a tlumočnících, popřípadě do prováděcí vyhlášky. Pokud by došlo k tomu, že by znalec explicitně popsal každý krok, resp. by se držel doslova sktruktury, zastávám názor, že tyto skutečnosti může hodnotit každý z nás. Požadovaná struktura by vytvořila rovinu, v níž by právo mohlo relevantně debatovat s daným oborem. Posléze z toho, co můžeme či nemůžeme hodnotit, vyplynou jednoznačné vlastnosti každého znaleckého posudku.

¹²² TELEC, Ivo. In. ŠEVČÍK, Petr, ULLRICH, Ladislav. *Znalecké právo...*, s. VIII.

¹²³ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

7.2 De lege ferenda

V roce 2018 by měl v účinnost vstoupit nový zákon o znalcích, tlumočnících a soudních překladatelích. Zákon zavádí pro nové znalce vstupní odborné zkoušky, pro stávající znalce přibude možnost přezkumu jejich posudků a v neposlední řadě by se měla zvýšit odměna za posudky. Největší novinkou by měl být fakt, že jmenování nových znalců nebude záležet na vůli předsedů krajských soudů, jelikož každý zájemce bude mít, po složení vstupní zkoušky před odbornou komisí, právní nárok na jmenování znalcem. Dalším významným bodem je předpoklad zpětného hodnocení práce znalce. Jedná se o tři náhodně vybrané posudky každých 5 let.¹²⁴ Otázkou zůstává, zda tento postup nějak napomůže kvalitě znaleckých posudků. Domnívám se, že stěžejní částí zákona by mělo být vymezení toho, co má každý posudek obsahovat, aby mohl být podroben kontrole soudcem jakožto laikem v daném oboru. Soudce v praxi nedovede rozlišovat, co v posudku chybí a co je naopak redundantní.

Závora konstatuje, že pokud by soud prováděl hodnocení konkrétních kroků, které by byly předepsány strukturou, a znalec by se s nimi musel vypořádat, neunikaly by soudu důležité souvislosti. Dodává, že *„jedině v rovině vhodné struktury posudku je možné ze strany justice od znalců očekávat příslušný obsah posudku a takéž hodnotit jeho kvalitu.“*¹²⁵

Závora jako jediný autor nezůstává pouze u abstraktních zásad, ale sám navrhuje možnou strukturu, kterou by měli znalci dodržet, aby mohl soud znalecké posudky kvalitně hodnotit. Takováto struktura je vědecky rozvíjeným oborům v zásadě dobře známa, nejedná se tedy o žádné neprobádané území. Jde především o to, že znalec by se musel s danou strukturou vypořádat a ve znaleckém posudku se ke každému kroku vyjádřit vyčerpávajícím způsobem. Struktura by mohla být následující:

- *zdroj dat – zejména jakým způsobem/metodou znalec vybral zdroje dat* – v této části by se znalec vyjadřoval předně k tomu, odkud, resp. od koho, získala data ke zpracování,
- *sběr dat – jakým způsobem/metodou znalec data sebral* – jedná se o korelaci metody sběru dat, adekvátnosti zdroje dat a způsobu analýzy dat,
- *zpracování dat – jakým způsobem/metodou znalec data zafixoval, přizpůsobil analýze a jakou metodou data validoval* – pokud sběr dat vyplývá z určité metody, poté je nutné

¹²⁴ *Zákony o znalcích a tlumočnících prošly vládou, podle premiéra jde o prioritu* [online]. ceska-justice.cz, 25. ledna 2017 [cit. 12. 3. 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/2017/01/zakony-o-znalcich-a-tlumocnicich-prosly-vladou-podle-premiera-jde-o-prioritu/>>.

¹²⁵ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

zpracovat data adekvátně ke sběrné metodě za předpokladu, že bude analyzovatelná metodou analýzy dat,

- *analýza dat – jakým způsobem/metodou znalec data analyzoval* – je třeba zvolit takovou metodu, aby bylo dosaženo cíle, jedná se tedy o takovou metodu, která dovede analyzovat určitým způsobem zpracovaná data,
- *výsledky a jejich interpretace – zda znalec uvádí dostatečně přehledně, úplně a srozumitelně výsledky analýzy dat* – bez výsledků a jejich interpretace není logicky možné formulovat závěr,
- *kontrola chybovosti či postupu – jakým způsobem/metodou znalec validoval svůj vlastní postup* – v této části by sám znalec měl přiznat a uvést slabá místa posudku, který by mohla mít vliv na učiněné závěry,
- *závěry – zda závěry plynou z výsledků analýzy* – jedná se o souhrnné vyjádření výsledků,
- *přílohy.*¹²⁶

Pokud by byla tato struktura dodržena, byl by text pro soudce přehlednější a srozumitelnější. Z tohoto důvodu se domnívám, že by se měl nový zákon o znalcích, tlumočnících a soudních překladatelích zaměřit i na jiné aspekty tvorby znaleckého posudku.

¹²⁶ ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnícký*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

Závěr

Současná právní úprava znalecké činnosti platí v České republice jen s drobnými novelizacemi již od roku 1967. Lze se jednoznačně shodnout na tom, že takto daná právní úprava není nejdokonalejší. Objevuje se zde mnoho nejasností či sporných otázek, které podléhají přezkumu mnoha odborníků jak z oboru práva, tak jednotlivých znaleckých oborů. S tímto koresponduje i hypotéza práce, kterou jsem si stanovila, tedy zda je soudce oprávněn hodnotit věcnou správnost odborných závěrů a odborné metody ve znaleckém posudku. Hlavním cílem práce bylo tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit, s využitím dostupných zdrojů a vlastních úvah.

Účelem této diplomové práce bylo poskytnout ucelený obraz o problematice hodnocení znaleckého posudku, jakož i úpravě znalecké činnosti v České republice, které jsem se věnovala v první části své diplomové práce. V této části jsem se zaměřila především na platnou právní úpravu. Teoretická část je rozdělena na čtyři kapitoly.

Nejprve jsem se zabývala představením nynější právní úpravy znalecké činnosti, kde jsem uvedla i nejvýznamnější novelizace. V neposlední řadě jsem do práce zahrnula i nejnovější návrh novelizace, který je stále v prvním čtení v Poslanecké sněmovně, jakož i nový zákon o znalcích, tlumočnících a soudních překladatelích, který by měl nahradit stávající zákon a odstranit tak největší nedostatky současné právní úpravy týkající se znalecké činnosti.

Ve druhé kapitole jsem se věnovala samotným znalcům a znaleckým oborům. Jedná se zejména o přiblížení toho, kdo a za jakých podmínek může vykonávat znaleckou činnost. Dále kapitola obsahuje vymezení znaleckých oborů s ohledem na vyhlášku č. 123/2015 Sb., v neposlední řadě formulaci práv a povinností znalce. Samotnou legální definici znalce, jakož i znalecké činnosti v České úpravě nenajdeme. K tomuto nám poslouží nepřeborné množství judikatury.

Třetí kapitola se zabývá samotnou znaleckou činností. Vzhledem k tomu, že je tato práce psaná s ohledem na civilní soudní řízení, nechybí úprava znaleckého posudku v OSŘ. V této kapitole se zaměřuji i na zavedení § 127a OSŘ, umožňující stranám, aby si nechaly vypracovat vlastní znalecký posudek, který za dodržení náležitostí bude hodnocen stejně jako znalecký posudek vyžádaný soudem.

Náležitosti znaleckého posudku jsou předmětem čtvrté kapitoly, jež se zaměřuje jak na formální, tak obsahové náležitosti. V této části jsem se snažila nastínit největší problémy současné právní úpravy.

Ve výzkumné části své práce jsem se věnovala problematice hodnocení znaleckého posudku a tomu, jaký dopad na znalecké posudky, resp. jejich hodnocení, má abstraktní struktura. Z tohoto důvodu považuji tuto část za stěžejní. Výzkumná část je rozdělena na jednu hlavní kapitolu, kterou je hodnocení znaleckého posudku, a následné podkapitoly, jež se zabývají postupně hodnocením znaleckého posudku z hlediska právního, oborového a v neposlední řadě vlastnostmi znaleckého posudku. Poté následuje kapitola pojednávající o výsledcích hermeneutické analýzy. Vše zakončuje diskuze výsledků s návrhem řešení de lege ferenda.

Provedenou analýzou současné právní úpravy a judikatury lze konstatovat, že hodnocení znaleckého posudku není v právní úpravě uvedeno a judikatura tuto problematiku řeší rozdílně. Jako slabé místo považuji především § 13 odst. 2 Vyhlášky, který podává pouze vágní náležitosti znaleckého posudku. Takto nastavená abstraktní kritéria vedou k tomu, že některé znalecké posudky jsou nepřehledné a pro soudce nesrozumitelné. Soudce si tedy musí vyžádat vyjádření od původního znalce, popřípadě žádat revizní znalecký posudek, který vede ke zvýšení nákladů řízení.

V nedávné době byl zaveden trend, kdy jsou znalci dotazováni na věci, které by měly orgány veřejné moci znát vzhledem k požadovanému vzdělání, popřípadě si tyto informace mohou sami zjistit a nastudovat. Ve své práci jsem se vyjádřila k tomu, že znalci nepřísluší hodnocení právních otázek, tedy toho, co by měl soud sám znát. Nicméně lze narazit na případy, kdy orgán veřejné moci tlačí znalce k vyjádření se k určitým otázkám, které znalci nepřísluší. Důvodem tohoto způsobu jednání je přenášení odpovědnosti na znalce.

Výsledkem této práce je konstatování, že nynější právní úprava znaleckého dokazování v České republice není dostačující. V současné době se chystá nový zákon o znalcích, tlumočnících a soudních překladatelích, který by měl odstranit největší nedostatky stávající právní úpravy. Největší novinkou by měly být vstupní odborné zkoušky pro nové znalce a kontrola znalecké činnosti stávajících znalců, jakož i zpětné hodnocení práce znalce. Nový zákon by se měl zaměřit i na předcházení nekvalitních znaleckých posudků, nikoliv jen na následnou kontrolu již vypracovaných posudků. Tomuto by mohla napomoci jasná struktura znaleckého posudku, která by nahradila abstraktní vymezení nález – posudek – závěr + znalecká doložka.

V případě, že by zákonem nebo prováděcí vyhláškou byla přesně daná struktura každého znaleckého posudku, byly by nastaveny i meze hodnocení znaleckého posudku soudcem. Soudce by hodnotil posudek za použití prosté logiky, zdravého rozumu, a tedy zejména to, jestli znalec dodržel všechny náležitosti, zda jedna věc plyne od druhé a zda následný krok má oporu v kroku

předchozím. Někteří autoři se domnívají, že postačí vymezení znaleckých standardů. Dle mého je nelogické upravovat standardy pro jednotlivá odvětví, když postačí jediná úprava v zákoně či vyhlášce.

Přínosem této diplomové práce je tedy nalezení problematických ustanovení, které mohou i v budoucnu působit obtíže, pokud se s nimi zákonodárce nevyřádá. Domnívám se, že hodnocení znaleckého posudku je velmi důležitou, ale také velice podceňovanou oblastí. Pokud nebude mít soudce jasně stanovené, jaké části znaleckého posudku může hodnotit a jak daleko může zasahovat, mohou nastat situace, kdy bude straně odňato právo na spravedlivý proces.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

BĚLOHLÁVEK, Alexander J., HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí – v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a v insolvenčních sporech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 588 s.

BRADÁČ, Albert, KLEDUS, Miroslav, KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znaleství*. 1. vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s.

KŘÍSTEK, Lukáš. *Znaleství*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 332 s.

ŠEVČÍK, Petr, ULLRICH, Ladislav. *Znalecké právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 374 s.

Komentáře

DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 205 s.

HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1398 s.

Sborníky

KLOS, Augustin. *Znaleství*. In FUKSA, Josef. *Slovník obchodně-technický, účetní a daňový: obchodně-technická praxe a teorie zvláště z oboru otázek účetních, finančně právních a daňových se zvláštním zřetelem k soukromo-ekonomickým potřebám průmyslu, obchodu, živností a zemědělství*. 11. díl, Vynálezy-Živnostenské účetnictví. Praha: Nákladem Tiskových podniků Ústředního svazu československých průmyslníků v Praze, 1940. 1004 sloupců.

Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. 7. díl, Š-Ž. Praha, 1933.

PLECITÝ, Vladimír. *Mlčenlivost*. In MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva*. 1. díl, A-O. 2. vydání. Praha: Linde, 1999. 983 s.

VOKOUN, Rudolf. Znalec. In MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva*. 2. díl, P-Z. 3. vydání. Praha: Linde, 2002. 985-1842 s.

Odborné články

BRADÁČ, Albert, KARABEC, JIŘÍ. Přípravovaná novelizace zákona o znalcích a tlumočnících. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalce v technických a ekonomických oborech*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 16–31.

DROCHYTKA, Rostislav, SRŠEŇ, Pavel, DŘÍNOVSKÝ, Lukáš. Postřehy z řešení revizních znaleckých posudků. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalce v technických a ekonomických oborech*, 2005, roč. 16, č. 2, s. 72–82.

KRABEC, Tomáš. Limity použití § 127a OSŘ z pohledu soudního znalce. *Právní rozhledy*, 2015, č. 15-16, s. 554–557.

MIKŠ, Lubomír. Nejčastější vady a nedostatky znaleckých posudků. *Soudní inženýrství: časopis pro soudní znalectví v technických a ekonomických oborech*, 2006, roč. 17, č. 3, s. 167–168.

ZÁVORA, Jiří. K adresným závěrům písmoznaleckých posudků a důsledkům vědecky nekorektních postupů. *Státní zastupitelství*, 2013, č. 5, s. 44–47.

ZÁVORA, Jiří. Příčiny obtížné přezkoumatelnosti znaleckých posudků s návrhem řešení. *Acta iuridica Olomucensia: Vědecký časopis právnický*, 2017, Vol. 12, No. 1, v tisku.

ZIMA, Petr. Limity použití § 127a OSŘ. *Právní rozhledy*, 2015, č. 10, s. 373–374.

Internetové zdroje

Admitting doubt: A new standard for scientific evidence [online]. harvardlawreview.org, [cit. 8. 3. 2017]. Dostupné na <https://harvardlawreview.org/wp-content/uploads/pdfs/vol123_admitting_doubt.pdf>. str. 2012-2022.

Daubert, v. Merrell Dow Pharmaceuticals, INC. 509 U.S. 579, S.Ct. 2786, 1992 [online]. law.ufl.edu, [cit. 8. 3. 2017]. Dostupné na <https://www.law.ufl.edu/_pdf/faculty/little/topic8.pdf>.

DRAŽKA, Štěpán. *Přezkum znaleckých posudků* [online]. epravo.cz, [cit. 18. 2. 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prezkum-znaleckych-posudku-99994.html>>.

Forensic Evidence Admissibility and Expert Witnesses, Federal Rules of Evidence, Rule 702 [online]. forensicsciencesimplified.org, [cit. 10. 3. 2017]. Dostupné na <<http://www.forensicsciencesimplified.org/legal/702.html>>.

GLOGAR, Martin. *Vyhláška stanovící seznam znaleckých oborů a odvětví* [online]. pravni prostor.cz, 1. 6. 2015 [cit. 8. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/vyhlaska-stanovici-seznam-znaleckych-oboru-a-odvetvi>>.

KOMISE PRO CENNÉ PAPIŘY. *Znalecké posudky pro účely povinných nabídek převzetí a veřejných návrhů smluv o koupi účastnických cenných papírů (ZNAL)* [online]. Česká národní banka, [cit. 10. 2. 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/emise_evidence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/download/metodika_znal_20040826.pdf>.

LYONS, Thomas. *Frye, Daubert and Where Do We Go From Here?* [online]. sfandllaw.com, [cit. 20. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.sfandllaw.com/Articles/Frye-Daubert-and-Where-Do-We-Go-From-Here.shtml>>.

Ministr spravedlnosti zpřísňuje pravidla pro činnost soudních znalců a tlumočnicků [online]. beck-online.cz, 5. 1. 2011 [cit. 5. 12. 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/ministr-spravedlnosti-zprisnuje-pravidla-pro-cinnost-soudnich-znalcu-a-tlumocniku/>>.

MUSIL, Jan. *Hodnocení znaleckého posudku* [online]. mvcr.cz, [cit. 5. 1. 2017]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>>.

Návrh zákona poslance Martina Plíška § 4a. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=697&CT1=0>>.

PODŠKUBKA, Tomáš, HLAVÁČ, Jiří. *Posudek jako důkaz* [online]. euro.cz, 7. 4. 2014 [cit. 5. 1. 2017]. Dostupné na <<http://www.euro.cz/archiv/posudek-jako-dukaz-1075573>>.

ŠKOCH, Petr. *Rok 2012 a novela zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících* [online]. Znaleckyportal.cz – Informace pro všechny znalce. 9. 1. 2012 [cit. 5. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=182:rok-2012-a-novela-zakona-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumocnicich&catid=204:znalectvi-obecne&Itemid=306>.

Zákony o znalcích a tlumočnících prošly vládou, podle premiéra jde o prioritu [online]. ceska-justice.cz, 25. ledna 2017 [cit. 12. 3. 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/2017/01/zakony-o-znalcich-a-tlumocnicich-prosly-vladou-podle-premiera-jde-o-prioritu/>>.

Legislativní akty

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 123/2015 Sb., kterou se stanoví seznam znaleckých oborů a odvětví pro výkon znalecké činnosti

Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Nejvyšší soud ČR

Rozhodnutí Nejvyšší soud ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 7. května 1965, sp. zn. 10 Tz 29/65 (sb. roz. č. 56/1965)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012 sp. zn. 22 Cdo 4452/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2009 sp. zn. 22 Cdo 1181/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009;
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2008, sp. zn. 33 Odo 275/2006
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 3 Cdo 385/96
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. srpna 2009, sp. zn. 30 Cdo 352/2008
Rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97
Zpráva Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 12. 1980, sp. zn. Cpj 161/79, Pls 3/80

Ústavní soud ČR

Nález Ústavního soudu ze dne 10. července 2001, sp. zn. III. ÚS 77/01
Nález Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá hodnocením znaleckého posudku v civilním řízení. Znalecké dokazování je jen částí dokazování, kde je k objasnění určitých skutečností zapotřebí odborných znalostí, které soud či orgán veřejné moci nemá. Z důvodu objasnění určitých odborných otázek vstupují do řízení zvláštní subjekty odlišné od stran, které prostřednictvím svých odborných znalostí posuzují skutečnosti, které byly soudem určeny. Výsledkem je znalecký posudek jakožto subjektivní výsledek tohoto posouzení.

Cílem diplomové práce je poskytnout ucelený přehled o tomto tématu, včetně poukázání na největší nedostatky nynější právní úpravy. Práce je členěna na dvě hlavní části, teoretickou a výzkumnou.

Teoretická část slouží k uvedení do tématu a obsahuje vymezení znalectví v právních předpisech. Dále se dělí na jednotlivé kapitoly a podkapitoly, které pojednávají o znalcích a znalecké činnosti. Práce se zaměřuje na civilní soudní řízení, proto se prací prolínají i kapitoly věnované této problematice. Klíčovou je výzkumná část, která pojednává o samotném hodnocení znaleckého posudku. Tato část pojednává o znaleckém posudku jakožto důkazním prostředku a jeho následném hodnocení soudem. Práce poukazuje i na nedostatky současné právní úpravy včetně rozporné judikatury soudu. Předposlední kapitola shrnuje výsledky použité metody a poslední je věnovaná úvahám do budoucna.

Summary

This thesis deals with expert's opinion evaluation in civil proceeding. Expert testimony is just one part of evidencing, where expert knowledge is required to clarify specific facts which the court or the authorities of the states do not have. In virtue of clarification of scientific expert facts special entities enter the civil proceeding. They are different from the parties and give their expert opinion through their expert knowledge and answer questions given by the court. This process results in a subjective expert opinion.

The aim of this thesis is mainly to give comprehensive view of this topic including the biggest defect of today's legislation. This paperwork is divided into two main parts, theoretical part and research part.

Theoretical part is the introduction into this topic and contains delimitation of the connoisseurship in legislation. Furthermore, it is divided into chapters, which deals with the

experts and expert assessment. This thesis includes civil proceeding and thus some chapters are also dedicated to this matter. The crucial part of this thesis is the research part, which deals with the expert's opinion evaluation itself. This part includes the expert opinion as evidence and its resulting evaluation by court. This thesis points out the defect of nowadays legislation including contradictory adjudication. Penultimate chapter summarises the results of the implied method and the last chapter includes the consideration of *de lege lata* and *de lege ferenda* proposals.

Klíčová slova

Znalec; Znalectví; Znalecká činnost; Znalecký posudek; Důkaz; Hodnocení znaleckého posudku

Keywords

Expert; Connoisseurship; Expert assessment; Expert opinion; Evidence; Expert's opinion evaluation;